

Slimību profilakses un kontroles centrs

Duntes iela 22, Rīga, LV-1005, tālr. 67501590, fakss 67501591, e-pasts info@spkc.gov.lv

EPIDEMIOLOĢIJAS BIĻETENS

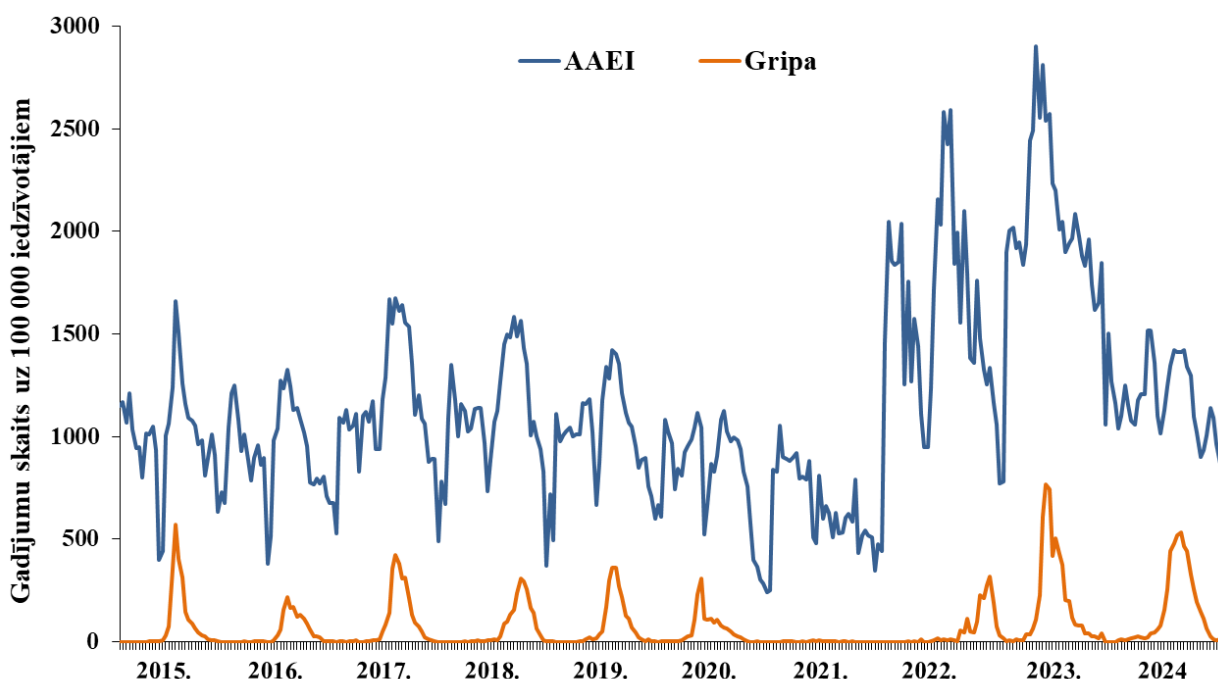
Nr. 24 (1943)

2025. gada 12. maijs

Pārskats par gripas un citu elpceļu infekciju izplatību 2023. – 2024. gada epidēmiskajā sezonā

Gripas un citu AAEI monitoringā iesaistītas iestādes un monitoringa populācija	2
Vēršanās ambulatorajās iestādēs un elpceļu infekciju intensitāte	4
Stacionārie pacienti smagu akūtu respiratoro infekciju (SARI) gadījumos	8
Izglītības iestāžu apmeklējums	9
Mikrobioloģijas dati	10
Gripas izraisītie nāves gadījumi un kopējā mirstība	14
Vakcinācija pret sezonālo gripu	17
Covid-19 infekcijas dati	19
Sezonas raksturojums PVO Eiropas reģionā un Ziemeļu puslodē	20
Vakcīnu sastāvs nākamajai sezonai	23

Gripas un citu akūtu augšējo elpceļu infekciju (AAEI) intensitāte no 2014. – 2015. gada līdz 2023. – 2024. gada sezonai

Gripas un citu AAEI monitoringā iesaistītas iestādes un monitoringa populācija

Gripas monitorings tiek veikts desmit administratīvajās teritorijās – septiņās republikas nozīmes pilsētās un Gulbenes, Jēkabpils un Valmieras novados. Monitoringā tiek iesaistītas primārās veselības aprūpes iestādes (ģimenes ārsta prakses), stacionārās ārstniecības iestādes un vispārējās un pirmsskolas izglītības iestādes.

Aprakstāmā gripas monitoringa sezona sākas 2023. gada 40. nedēļā (02.10. – 08.10.) un noslēdzās 2024. gada 20. nedēļā (13.05. – 19.05.).

Katru sezonu tiek atlasītas 40 līdz 70 ģimenes ārsta prakses, kas sniedz informāciju par pacientu skaitu, kuri vērsušies ambulatorajā iestādē akūto augšējo elpceļu infekciju (turpmāk – AAEI), gripas un pneimoniju gadījumos.

Ziņošanai par gadījumiem monitoringa iesaistītajās ģimenes ārsta praksēs tiek izmantoti Eiropas Komisijas 2018. gada 22. jūnija lēmuma nr. 2018/945 gripas un akūto augšējo elpceļu infekcijas gadījumu definīcijas klīniskie kritēriji¹:

Gripa

- Pēkšņa simptomu parādīšanās
UN
- Vismaz viens no 4 vispārīgiem simptomiem:
 - paaugstināta ķermeņa temperatūra vai drudzis, nespēks, galvassāpes, muskuļu sāpes
UN
- Vismaz viens no 3 respiratoriem simptomiem:
 - klepus, rīkles iekaisums, apgrūtināta elpošana.

Akūta augšējo elpceļu infekcija

- Pēkšņa simptomu parādīšanās
UN
- Vismaz viens no 4 respiratoriem simptomiem:
 - klepus, rīkles iekaisums, apgrūtināta elpošana, iesnas
UN
- Saslimšanu izraisījusi infekcija.

Pneimonijas gadījuma definīcija²

- Pacientam ar vai bez rentgenoloģiskā (Rtg) pneimonijas apstiprinājuma ir vismaz divi no šādiem klīniskiem simptomiem:
 - jauns vai pastiprināts klepus;
 - jauna vai pastiprināta krēpu izdalīšanās;
 - skābekļa O₂ piesātinājums asinīs <94% vai samazinājums >3% no sākotnējā līmeņa;
 - izmaiņas plaušu izmeklēšanā;
 - sāpes krūškurvī;
 - elpošanas ātrums ≥25 elpas/min;
UN
- Viens vai vairāki no vispārējiem simptomiem un pazīmēm:
 - drudzis,
 - leikocitoze,
 - apjukums,
 - nespēks.

¹ <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Operational-considerations-respiratory-virus-surveillance-euro-2022.pdf>

² <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/media/en/publications/Report%20Assets/hai-net/HALT3ValidationProtocol-Annex4-CaseDefinitions.pdf>

Monitoringā iesaistītās ģimenes ārstu prakses un monitoringa populācija

Aprakstāmajā sezonā ziņojumus snieguši 42 ģimenes ārsti. Monitoringā iesaistīto iedzīvotāju skaits kopā bijis 72 131 jeb 3,8% no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita un 7,0% no iedzīvotāju skaita monitoringa iekļautajās teritorijās. Balstoties uz ziņojumiem par apmeklējumu skaitu ģimenes ārsta praksēs (turpmāk – ĢĀP), tiek aprēķināta iknedēļas gripas un citu AAEI intensitāte, t.sk. pa teritorijām un vecuma grupām.

Administratīvā teritorija	ĢĀP skaits	Reģistrēto pacientu skaits pa vecuma grupām					Īpatsvars no iedzīvotāju skaita (%)
		0–4	5–14	15–64	65 un>	Kopā	
Daugavpils	4	324	1 072	5 868	2 204	9 468	12,0%
Gulbenes novads	1	96	135	954	426	1 611	8,4%
Jelgava	2	131	380	1 950	583	3 044	5,6%
Jēkabpils novads	2	311	695	2 665	622	4 293	10,8%
Jūrmala	4	511	1341	3 350	836	6 038	11,8%
Liepāja	4	287	622	3 502	1 417	5 828	8,7%
Rēzekne	2	154	401	2 405	511	3 471	13,2%
Rīga	19	1 491	3 125	20 259	7 043	31 918	5,2%
Valmieras novads	1	129	376	1 766	547	2 818	5,6%
Ventspils	3	169	621	1 999	853	3 642	11,1%
Kopā	42	3 603	8 768	44 718	15 042	72 131	3,8%
% pa vecuma grupām		5,0%	12,2%	62,0%	20,9%	100%	

Monitoringā iesaistītās slimnīcas

Monitoringā kopā tiek iesaistītas desmit slimnīcas (203 nodaļas ar 4 965 gultasvietām) astoņās administratīvajās teritorijās. Slimnīcas katru nedēļu, izmantojot Stacionāro ārstniecības iestāžu resursu informācijas sistēmu (SAIRIS), ziņo par kopējo stacionēto pacientu skaitu pa vecuma grupām, kopējo un intensīvās terapijas nodaļā (ITN) stacionēto pacientu skaitu ar smagu akūtu respiratoru infekciju (turpmāk – SARI) pa vecuma grupām, SARI mirušo skaitu pa vecuma grupām un SARI pacientu skaitu, kas testēti uz gripu, Covid-19 un RSV, t.sk. pozitīvos gadījumus pa vecuma grupām.

Administratīvā teritorija	Slimnīcas nosaukums	Nodaļu skaits	Gultu skaits
Daugavpils	SIA Daugavpils reģionālā slimnīca	21	674
Jelgava	SIA Jelgavas pilsētas slimnīca	8	256
Jēkabpils novads	SIA Jēkabpils reģionālā slimnīca	16	196
Liepāja	SIA Liepājas reģionālā slimnīca	17	338
Rēzekne	SIA Rēzeknes slimnīca	16	261
Rīga	VSIA Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca	60	1 725
	VSIA Bērnu klīniskā universitātes slimnīca	11	256
	VSIA Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca	27	783
Valmieras novads	SIA Vidzemes slimnīca	13	282
Ventspils	SIA Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca	14	194
Kopā	10 slimnīcas	203	4 965

Monitoringā iesaistītās izglītības iestādes

Aprakstāmajā sezonā monitoringā tika iekļautas 30 vispārējās izglītības iestādes (19 381 skolēns) un 33 pirmsskolas izglītības iestādes (5 678 bērni), lai sniegtu informāciju par izglītības iestādes apmeklējumu katras nedēļas ceturtdienā.

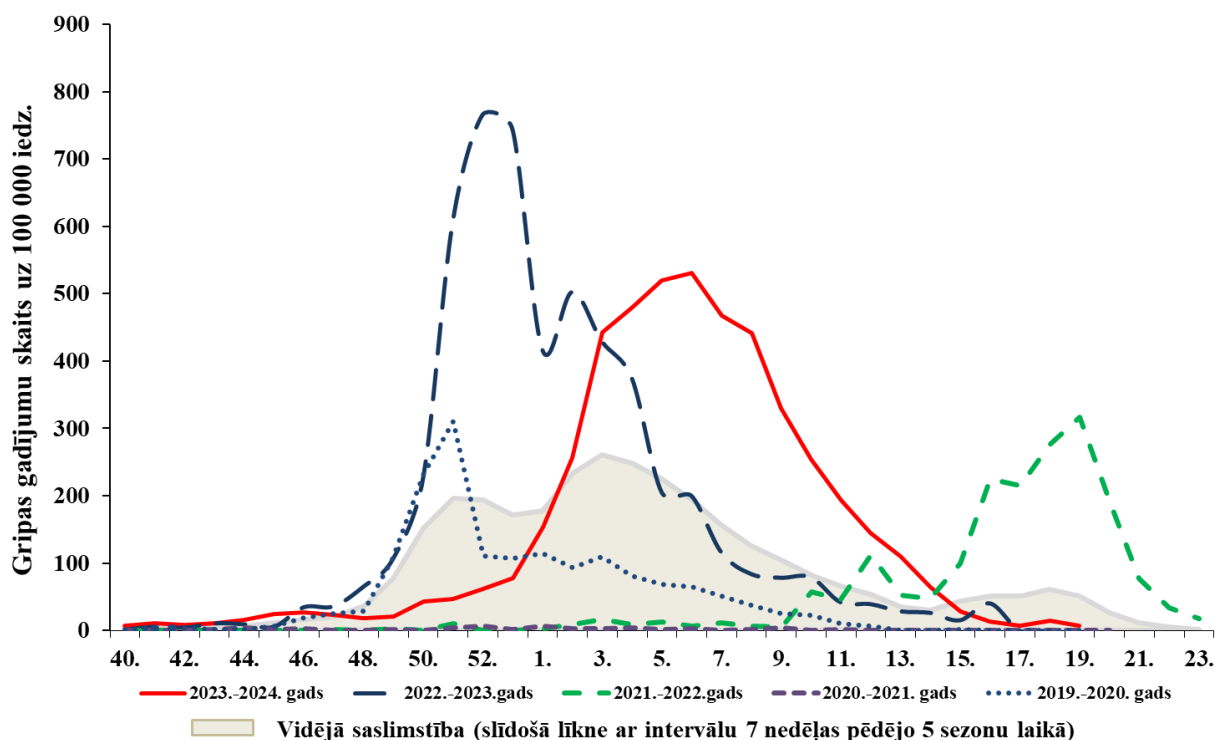
Administratīvā teritorija	Vispārējās izglītības iestādes		Pirmsskolas izglītības iestādes	
	Iestāžu skaits	Skolēnu skaits	Iestāžu skaits	Bērnu skaits
Daugavpils	2	2 626	3	585
Gulbenes novads	1	1 114	1	126
Jelgava	1	615	1	241
Jēkabpils novads	1	1 501	1	413
Jūrmala	2	1 152	2	394
Liepāja	2	915	2	438
Rēzekne	1	407	1	124
Rīga	10	6 516	11	1 584
Valmieras novads	1	572	1	211
Ventspils	9	3 963	10	1 562
Kopā	30	19 381	33	5 678

Vēršanās ambulatorajās iestādēs un elpceļu infekciju intensitāte

Gripas epidēmijas intensitāte 2023. – 2024. gada sezonā ir zemāka nekā iepriekšējā sezonā, taču turpinājusies ilgāk kā parasti. AAEI izplatības intensitāte aprakstāmajā sezonā bijusi zemāka salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām.

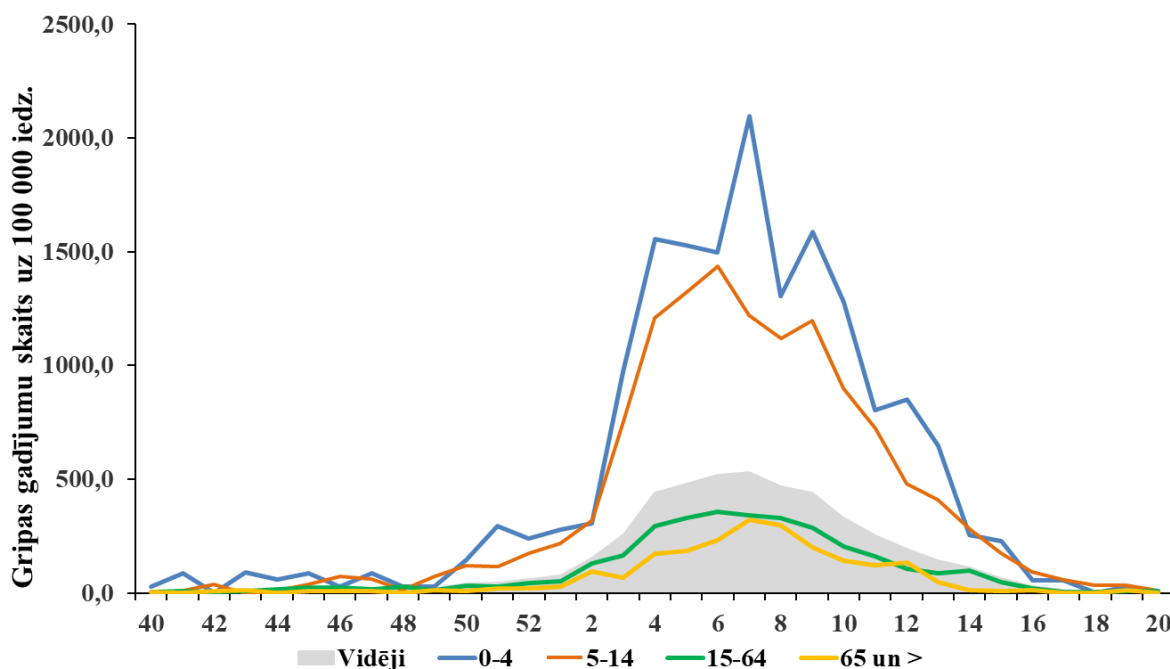
Pacientu vēršanās ambulatorajās iestādēs gripas gadījumos

Gripas izplatība tika novērota jau monitoringa sākumā (2023. gada 40. nedēļa) un turpinājās līdz pat 2024. gada 20. nedēļai. Vidējā gripas intensitāte virs 100 gadījumiem uz 100 000 iedzīvotājiem tika reģistrēta no 2024. gada janvāra 1. nedēļas līdz 14. nedēļai. Gripas epidēmijas maksimālā intensitāte tika sasniegta 6. nedēļā (530,7 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem).

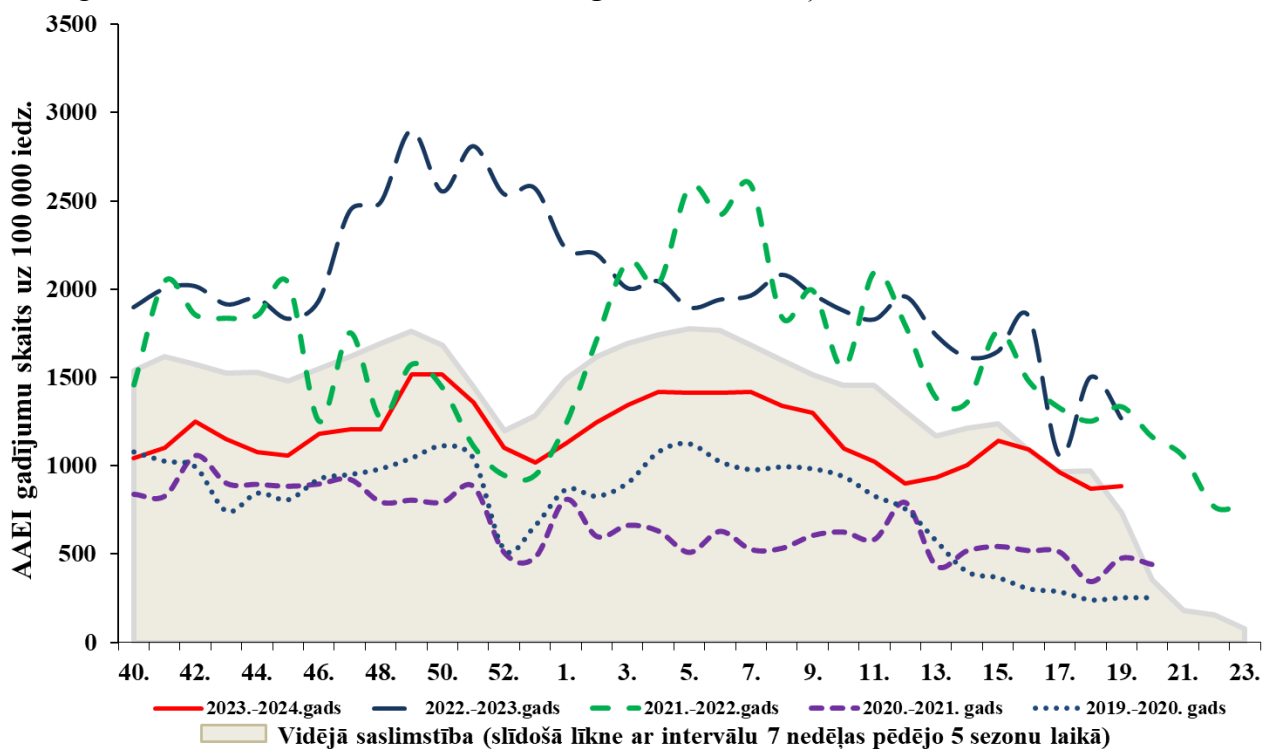
Gripas intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Visaugstākā saslimstība ar gripu reģistrēta bērniem 0–4 un 5–14 gadu vecuma grupā. Maksimālais pie ģimenes ārsta vērsušos pacientu skaits šajās vecuma grupās novērots 2024. gada 6. un 7. nedēļā.

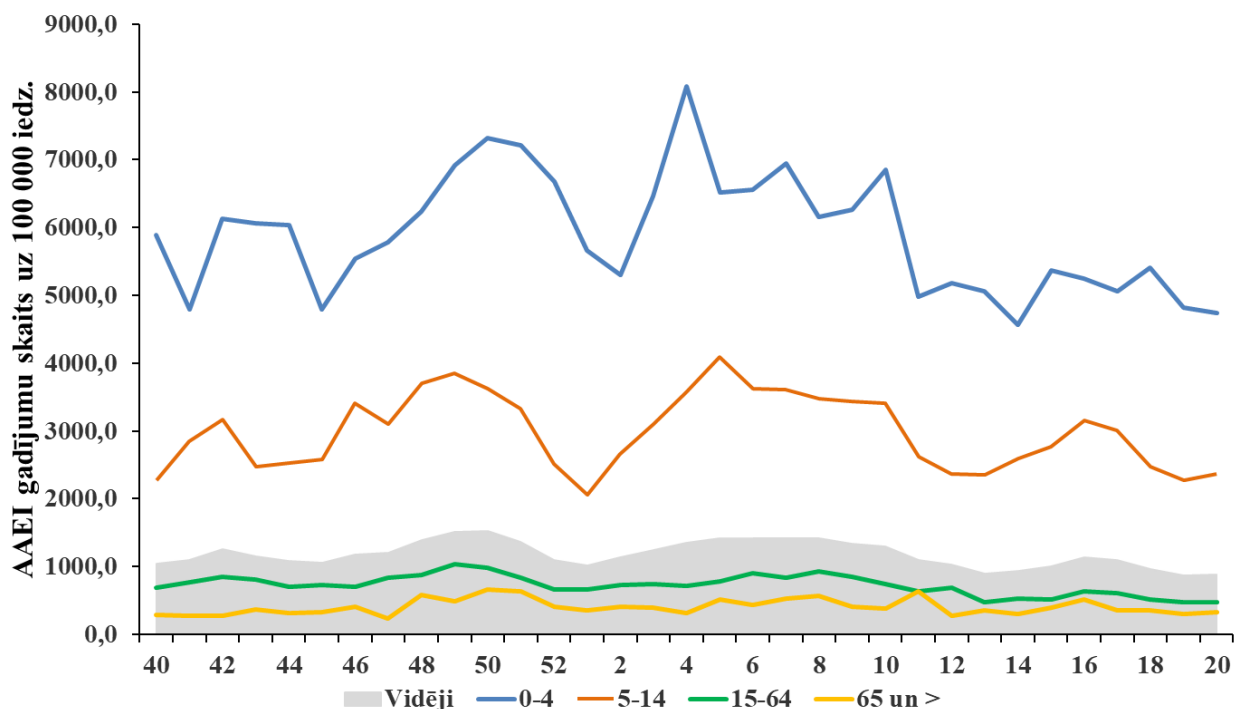
Vēršanās ambulatorajās iestādēs AAEI gadījumos

Pacientu vēršanās AAEI gadījumos ambulatorajās monitoringa iestādēs no sezonas sākuma līdz pat sezonas beigām bija zemāka nekā iepriekšējā sezonā. Visaugstākie rādītāji tika novēroti 2023. gada decembrī un sezonas vidū – 2024. gada 4. – 7. nedēļā.

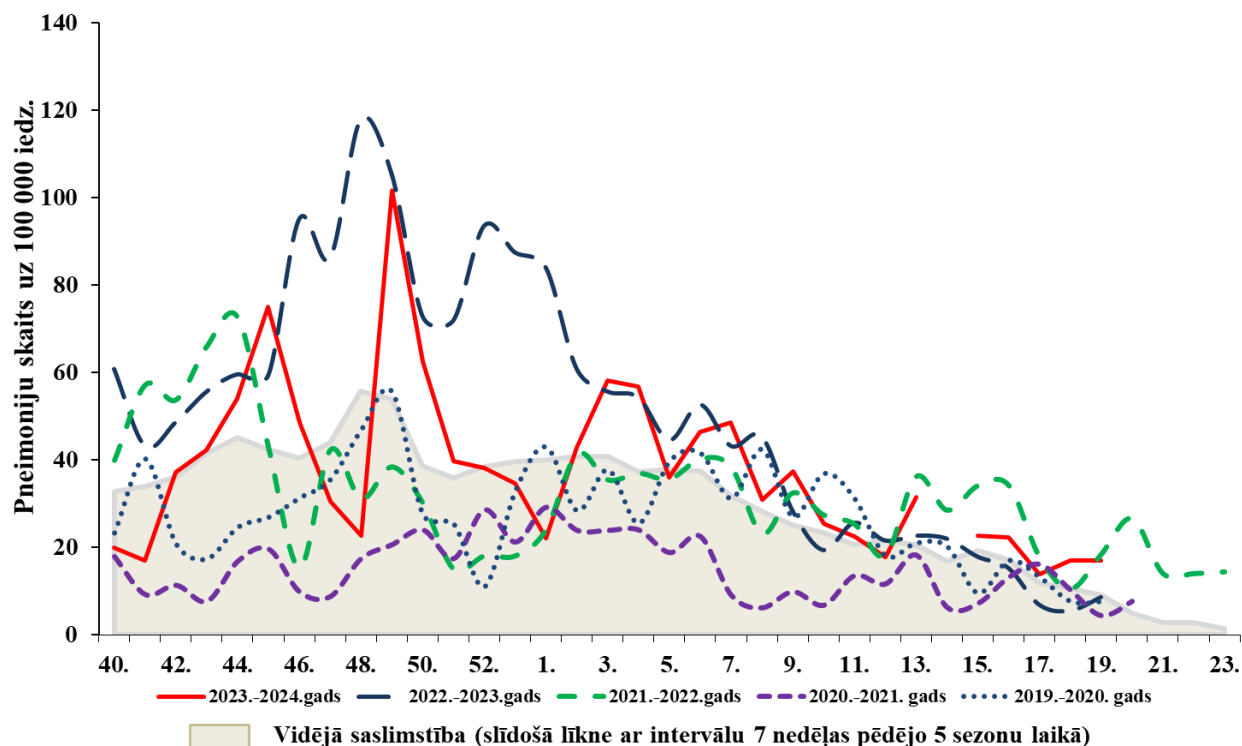
AAEI intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Augstākā saslimstība ar AAEI visas sezonas laikā reģistrēta bērniem 0–4 gadu un 5–14 gadu vecuma grupā, kas bija ievērojami augstāka nekā vidējā saslimstība.

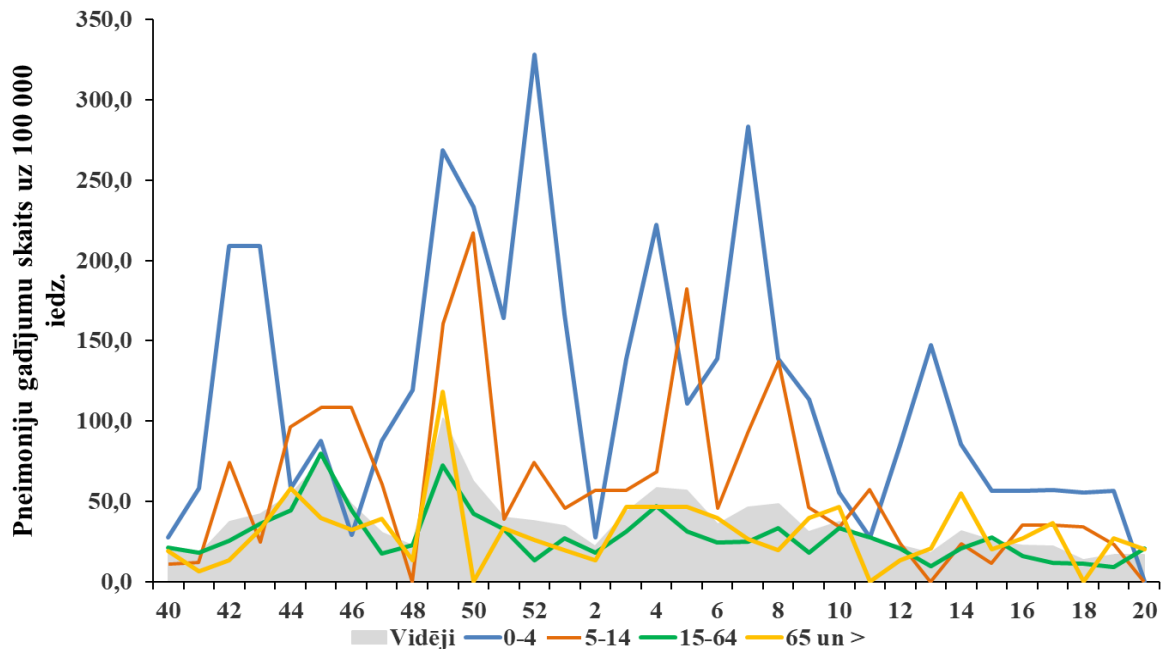
Pneimoniju intensitāte

Pneimoniju gadījumos ambulatorajās iestādēs sezonas augstākais rādītājs tika novērots 2023. gada 49. nedēļā, kad ar pneimoniju ambulatorajās iestādēs vēršusies 72 pacienti jeb 101,7 gadījumi uz 100 000 iedzīvotājiem, kas ir nedaudz mazāk nekā iepriekšējā sezonā šajā laika periodā.

Pneimoniju intensitāte atsevišķās vecuma grupās

Augstākā saslimstība ar pneimonijām monitoringa sezonas laikā reģistrēta bērniem 0–4 gadu vecumā. Augstāka nekā vidējā saslimstība ar pneimonijām vērojama arī bērniem 5–14 gadu vecuma grupā. Vecuma grupā 65 un > gadi saslimstības pīķis vērojams 49. monitoringa nedēļā.

Gripas izplatība un intensitāte atsevišķās administratīvajās teritorijās

- Pirmie gripas gadījumi reģistrēti 40. nedēļā (2023. gada 2. – 8. oktobris) Daugavpilī un Rīgā.
- 2023. gada 45. nedēļā gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 iedzīvotājiem Jēkabpils novadā un Jūrmalā, bet vidēji Latvijā gripas intensitāte pārsniedza epidēmisko sliekšni 2. nedēļā (2024. gada 8. – 14. janvāris).
- Aprakstāmajā monitoringa sezonā ļoti augsta gripas intensitāte tika reģistrēta piecās administratīvajās teritorijās – Daugavpilī, Jēkabpils novadā, Liepājā, Rīgā un Ventspilī.
- Vidēji 4. – 9. nedēļā bija reģistrēts gripas izplatības maksimālais līmenis.
- Sākot ar 10. nedēļu gripas intensitāte pakāpeniski samazinājās, sporādiska izplatība turpinājās līdz pat 20. nedēļai.

2023.-2024. (nedēļas)																	
Teritorija	40.	42.	44.	46.	48.	50.	52.	02.	04.	06.	08.	10.	12.	14.	16.	18.	20.
Daugavpils																	
Gulbenes nov.																	
Jelgava																	
Jēkabpils nov.																	
Jūrmala																	
Liepāja																	
Rēzekne																	
Rīga																	
Valmieras nov.																	
Ventspils																	
Vidēji Latvijā																	

	0	- nav reģistrēta		200 - 399 uz 100 000 iedz.	- vidēja
	< 100 uz 100 000 iedz.	- ļoti zema		400 - 599 uz 100 000 iedz.	- augsta
	100 - 199 uz 100 000 iedz.	- zema		> 600 uz 100 000 iedz.	- ļoti augsta

Gripas intensitāte salīdzinājumā ar iepriekšējām sezonām

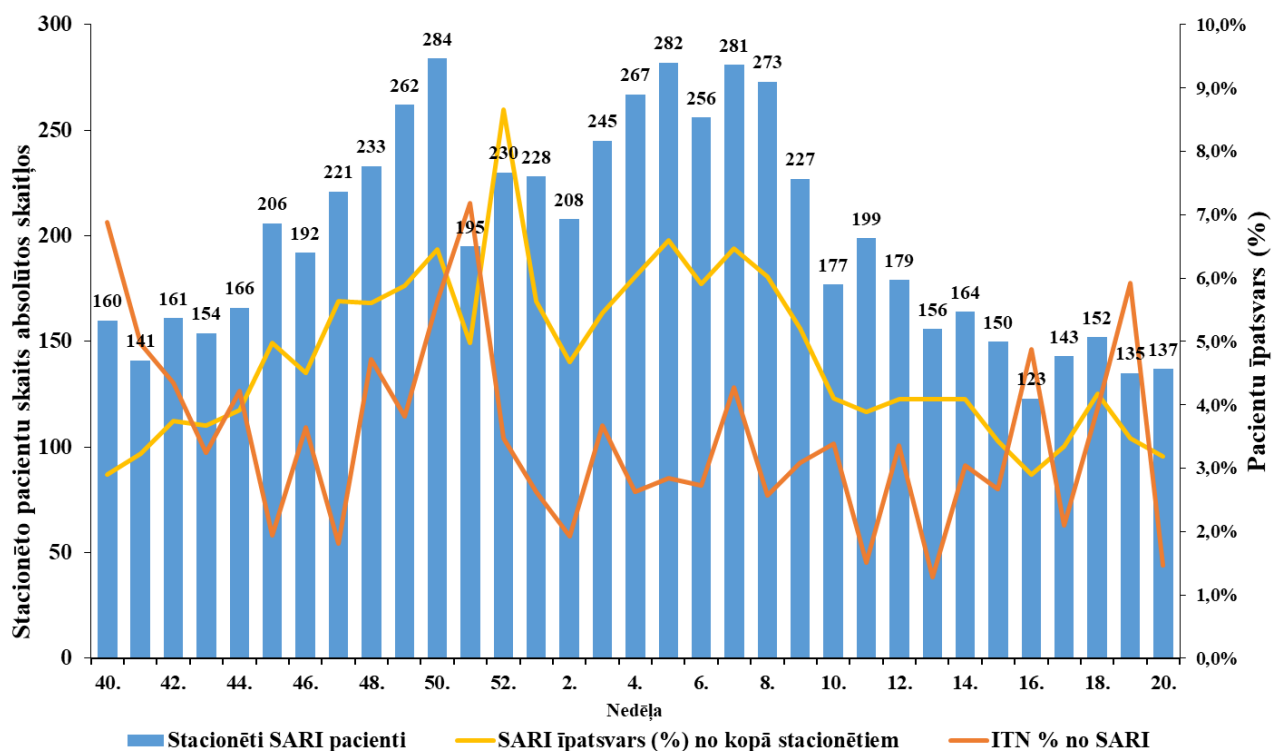
Gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 iedzīvotājiem monitoringa sezonas 2. nedēļā un gripas epidēmiskā izplatība turpinājās līdz 14. nedēļai. Augstākā intensitāte noteikta sezonas 7. nedēļā (530,7 gad. uz 100 000 iedz.).

Sezona	Nedēļas, kad gripas intensitāte pārsniedza 100 gadījumus uz 100 000 iedz.	Nedēļas, kad noteikta maksimālā intensitāte	Maksimālā intensitāte (gadījumu skaits uz 100 000 iedz.)
2023.–2024.	2. – 14.	7.	530,7
2022.–2023.	49. – 8.	52. – 1.	766,5 – 744,8
2021.–2022.	12.; 16. – 20.	19.	317,3
2020.–2021.	–	1.	7,0
2019.–2020.	49. – 10.	51.	310,5
2018.–2019.	3. – 10.	5. – 6.	362,1 – 363,0
2017.–2018.	7. – 14.	10.	310,6
2016.–2017.	3. – 10.	5.	421,9
2015.–2016.	4. – 10.	5.	216,3
2014.–2015.	4. – 9.	5.	569,5

Stacionētie pacienti smagu akūtu respiratoro infekciju (SARI) gadījumos

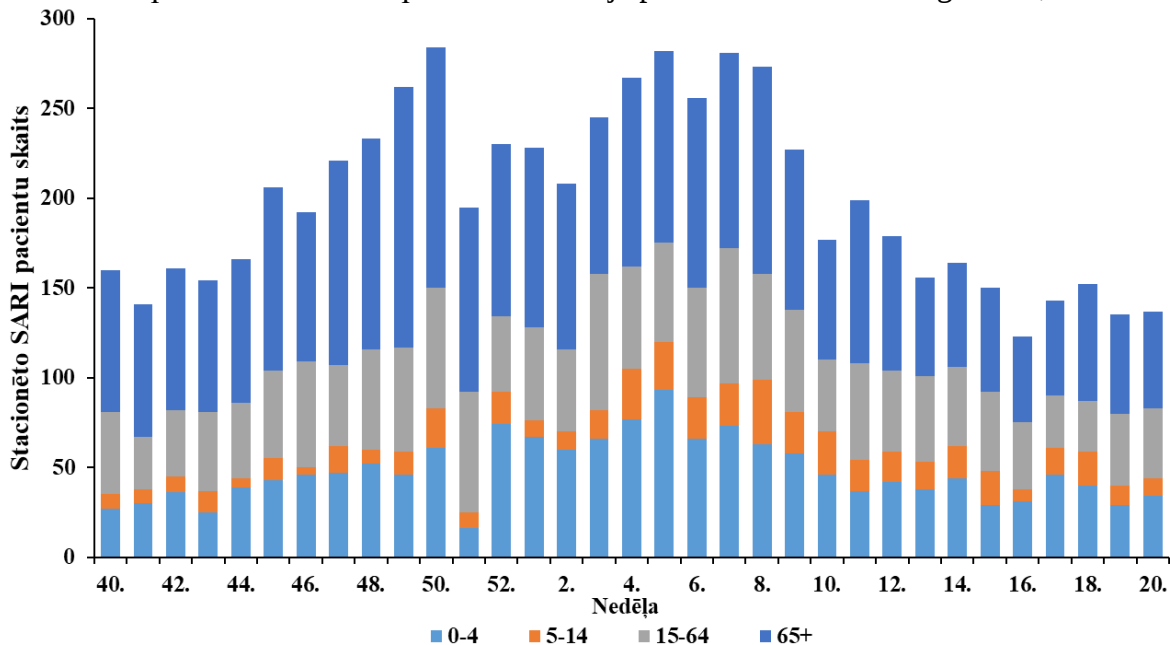
Aprakstāmajā sezonā monitoringā iekļautajās desmit slimnīcās kopā stacionēti 6 587 pacienti ar SARI, kas ir 4,7% no visiem stacionētajiem 140 160 pacientiem sezonas laikā. Intensīvās terapijas nodaļās (ITN) stacionēti 229 (3,5%) SARI pacienti.

Sezonas sākumā vidēji nedēļā stacionēti 150 SARI pacienti. Stacionēto SARI pacientu skaita pieaugums tika novērots no 47. līdz 50. nedēļai (no 200 līdz 284 pacientiem nedēļā), nākamo četru nedēļu laikā tas samazinājās, bet janvāra otrajā pusē un līdz marta vidum atkal palielinājās – no aptuveni 200 līdz 282 pacientiem nedēļā.

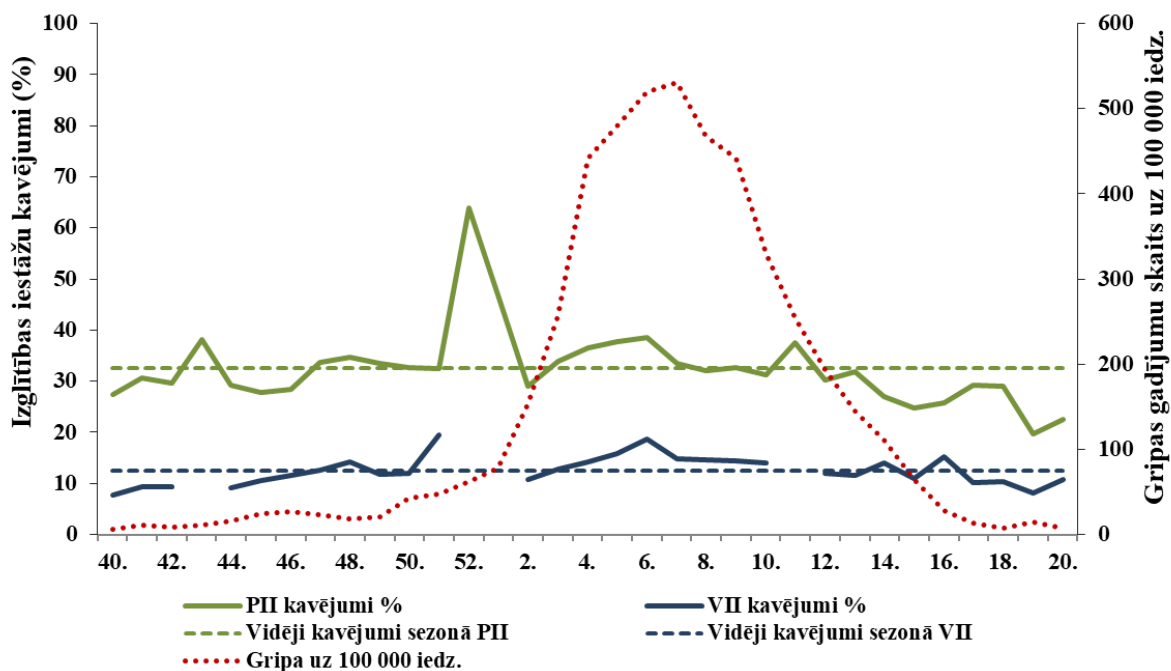
Stacionētie SARI pacienti vecuma grupās

Sezonas laikā vislielākais stacionēto SARI pacientu īpatsvars bija pacienti vecumā virs 65 gadiem – 43,5%. Intensīvās terapijas nodaļās pacienti šajā vecuma grupā veidoja 59,8%. Stacionētie SARI pacienti vecumā 15 – 64 un 0 – 4 gadi bija, attiecīgi, 24,7% un 24,0%. Vismazākais īpatsvars stacionēto pacientu vidū bija pacienti vecumā 5 –14 gadi – 7,8%.

Izglītības iestāžu apmeklējums

No 2023. gada 45. nedēļas samazinājās apmeklējums monitoringā iesaistītajās vispārējās izglītības iestādēs un pirmsskolas izglītības iestādēs. Vislielākais kavējumu skaits izglītības iestādēs bija reģistrēts 51. nedēļā (pirms brīvdienām), kad skolas neapmeklēja 19,6% skolēnu un pirmsskolas izglītības iestādes neapmeklēja 32,4% bērnu. Vismazākā apmeklētība pirmsskolas izglītības iestādēs tika reģistrēta decembra pēdējā nedēļā un 2024. gada janvāra pirmajā nedēļā, kas sakrīta ar ziemas brīvdienām skolās. Izglītības iestāžu kavējumu skaits palielinājās arī gripas epidēmijas sākumā (3. – 6. nedēļa).

Mikrobioloģijas dati

SIA “Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīca” (RAKUS) Nacionālā mikrobioloģijas references laboratorijā (turpmāk – NMRL) 2023. – 2024. gada sezonā uz elpceļu vīrusiem izmeklēti 7 080 klīniski paraugi, no tiem 1 165 (16%) paraugos noteikti elpceļu vīrusi.

Gripas vīrusu un RSV noteikšana izmeklētajos paraugos

Gripas vīrusi bija noteikti 656 (9,3%) paraugos, no tiem apstiprināti 552 *A tipa* un 104 *B tipa* gripas vīrusi. Vidējais pozitīvo gripas paraugu īpatsvars sezonas laikā ir 9,3%. Augstākais gripas pozitīvo paraugu īpatsvars (virs 10%) novērots no 2024. gada 1. līdz 11. nedēļai. Maksimālais pozitīvo gripas paraugu īpatsvars bijis 2024. gada 5. nedēļā – 29,4%. Monitoringa sezonā NMRL kopā apstiprināts 191 RSV un vidējais RSV pozitīvo paraugu īpatsvars sezonas laikā ir 2,7%. Lielākais pozitīvo RSV paraugu īpatsvars bijis 2024. gada 7. nedēļā – 7,8%.

Monitoringa nedēļa	Izmeklēto paraugu skaits	Gripas vīrusi			Izmeklēto paraugu skaits	Respiratori sincitiālais vīruss (RSV)	
		t.sk. pozitīvi		Pozitīvo paraugu īpatsvars		t.sk. pozitīvi	Pozitīvo paraugu īpatsvars
		A gripa	B gripa				
40.	103	0	0	0,0%	103	1	1,0%
41.	103	0	0	0,0%	104	2	1,9%
42.	113	0	0	0,0%	113	2	1,8%
43.	139	0	0	0,0%	138	2	1,4%
44.	139	2	0	1,4%	137	1	0,7%
45.	146	1	0	0,7%	146	3	2,1%
46.	198	1	0	0,5%	199	2	1,0%
47.	163	2	0	1,2%	164	2	1,2%
48.	157	1	0	0,6%	158	3	1,9%
49.	137	5	0	3,6%	137	1	0,7%
50.	142	4	1	3,5%	142	3	2,1%
51.	225	13	2	6,7%	226	7	3,1%
52.	213	16	0	7,5%	215	11	5,1%
01.	204	18	3	10,3%	207	7	3,4%
02.	204	19	2	10,3%	203	10	4,9%
03.	221	28	1	13,1%	219	6	2,7%
04.	280	46	2	17,1%	279	10	3,6%
05.	269	77	2	29,4%	265	9	3,4%
06.	262	34	6	15,3%	264	13	4,9%
07.	295	61	5	22,4%	295	23	7,8%
08.	350	64	14	22,3%	349	17	4,9%
09.	349	63	16	22,6%	345	14	4,1%
10.	318	29	11	12,6%	316	6	1,9%
11.	312	22	8	9,6%	311	11	3,5%
12.	279	15	9	8,6%	279	8	2,9%
13.	254	13	7	7,9%	254	9	3,5%
14.	261	7	5	4,6%	261	2	0,8%
15.	286	5	4	3,1%	286	2	0,7%
16.	240	4	3	2,9%	243	1	0,4%
17.	205	0	0	0,0%	205	0	0,0%
18.	191	1	2	1,6%	191	1	0,5%
19.	176	0	1	0,6%	177	1	0,6%
20.	148	1	0	0,7%	149	1	0,7%
Kopā	7 082	552	104	9,3%	7 080	191	2,7%

Citu elpceļu vīrusu noteikšana izmeklētajos paraugos

Monitoringa sezonas laikā no citiem respiratoriem vīrusiem vairāk noteikti rinovīrusi (128), kā arī adenovīrusi (48), paragripas vīrusi (45), t.sk., I tipa (2), II tipa (1), III tipa (10), IV tipa (5) un paragripa netipēti (27), sezonālie koronavīrusi (34), cilvēka metapneimovīrusi (hMPV) (32) un bokavīrusi (31). Visaugstākais citu respiratoro vīrusu pozitīvo paraugu īpatsvars bija 2024. gada 13. – 15. nedēļā. Rinovīrusi biežāk tika noteikti sezonas sākumā (41. – 45. nedēļā) un sezonas beigās (12. – 19. nedēļā). Adenovīrusi un bokavīrusi biežāk noteikti sezonas beigās, sākot ar 12. nedēļu. Tāpat paragripas un sezonālie koronavīrusi vīrusi biežāk noteikti sezonas otrajā pusē.

Monitoringa nedēļa	Izmeklēto paraugu skaits	t.sk. pozitīvi							Pozitīvie paraugi kopā	
		Paragripa	Adenovīrsi	Bokavīrusi	hMPV	Enterovīrusi	Koronavīrsi	Rinovīrusi	Skaits	Īpatsvars
40.	30	0	0	0	0	0	0	3	3	10,0%
41.	32	1	1	0	0	0	0	12	14	43,8%
42.	41	0	6	0	0	0	1	7	14	34,1%
43.	32	2	1	0	0	0	0	4	7	21,9%
44.	26	0	0	0	0	0	0	3	3	11,5%
45.	37	0	2	0	0	0	1	1	4	10,8%
46.	43	0	1	2	0	0	1	4	8	18,6%
47.	39	3	0	0	0	0	1	1	5	12,8%
48.	26	2	2	1	0	0	1	3	9	34,6%
49.	32	0	1	0	0	0	0	1	2	6,3%
50.	33	0	0	0	1	0	1	6	8	24,2%
51.	31	0	3	0	0	0	0	3	6	19,4%
52.	30	0	0	0	1	0	0	2	3	10,0%
01.	32	0	1	0	0	0	0	0	1	3,1%
02.	42	0	2	2	0	0	1	1	6	14,3%
03.	37	0	1	0	0	0	3	1	5	13,5%
04.	37	0	1	0	0	0	0	1	2	5,4%
05.	23	0	0	0	0	0	2	1	3	13,0%
06.	48	0	1	0	0	0	0	0	1	2,1%
07.	31	0	0	0	1	0	2	0	3	9,7%
08.	33	1	0	0	1	0	0	0	2	6,1%
09.	35	1	1	0	1	0	2	3	8	22,9%
10.	37	0	1	1	2	0	1	1	6	16,2%
11.	41	2	2	1	0	0	3	2	10	24,4%
12.	56	2	1	0	3	0	1	4	11	19,6%
13.	60	3	4	3	1	0	3	9	23	38,3%
14.	54	6	1	4	1	0	1	8	21	38,9%
15.	37	4	6	6	3	0	2	10	31	83,8%
16.	71	3	0	1	1	0	3	4	12	16,9%
17.	69	2	2	1	5	0	1	3	14	20,3%
18.	70	5	2	6	2	0	0	16	31	44,3%
19.	64	4	5	2	8	0	1	11	31	48,4%
20.	47	4	0	1	1	0	2	3	11	23,4%
Kopā	1 356	45	48	31	32	0	34	128	318	23,5%

Noteikto elpceļu vīrusu īpatsvars pēdējās četrās sezonās

Aprakstāmajā 2023. – 2024.gada sezonā cirkulējošo vīrusu kopējā struktūrā gripas vīrusi veidoja 56,6%. Divās iepriekšējās sezonās gripas vīrusu īpatsvars bijis zemāks, attiecīgi 35,7 % un 28,5%. Pēdējās trīs sezonās dominēja *A tipa* gripas vīrusi, taču šo sezonu laikā to īpatsvars samazinājās no 98,7%, līdz 85,0%. 2020.-2021. gada sezonā gripas vīrusi netika apstiprināti

No citiem elpceļu vīrusiem gripas sezonas laikā biežāk noteikti RSV un rinovīrusi. Pēdējo trīs sezonu laikā kopējā vīrusu struktūrā tie veidoja vidēji 30%. Adenovīrusu īpatsvars pēdējā sezonā salīdzinājumā ar iepriekšējām bijis mazāks (4,1%). Paragripas vīrusu īpatsvars tā pat kā iepriekšējās sezonās nepārsniedza 4%. Cilvēka metapneimovīrusu, bokavīrusu, koronavīrusu un enterovīrusu īpatsvars kopējā vīrusu struktūrā, salīdzinot ar iepriekšējām sezonām, samazinājās.

Respiratorie vīrusi	2020.-2021.		2021.-2022.		2022.-2023.		2023.-2024.	
	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%	Skaitis	%
A gripa	0	0,0	145	28,1	840	32,3	552	47,4
B gripa	0	0,0	2	0,4	89	3,4	104	8,9
RSV	3	2,3	102	19,8	407	15,6	191	16,4
Adenovīrusi	39	30,5	62	12,0	266	10,2	48	4,1
Rinovīrsi	56	43,8	89	17,2	487	18,7	128	11,0
Paragripa	2	1,5	10	1,9	96	3,7	45	3,9
hMPV	14	10,9	20	3,9	102	3,9	32	2,7
Bokavīrsi	4	3,1	42	8,1	139	5,3	31	2,7
Koronavīrsi	8	6,3	34	6,6	150	5,8	34	2,9
Enterovīrusi	2	1,6	10	1,9	27	1,0	0	0,0
Kopā	128	100,0	516	100,0	2 603	100,0	1 165	100,0

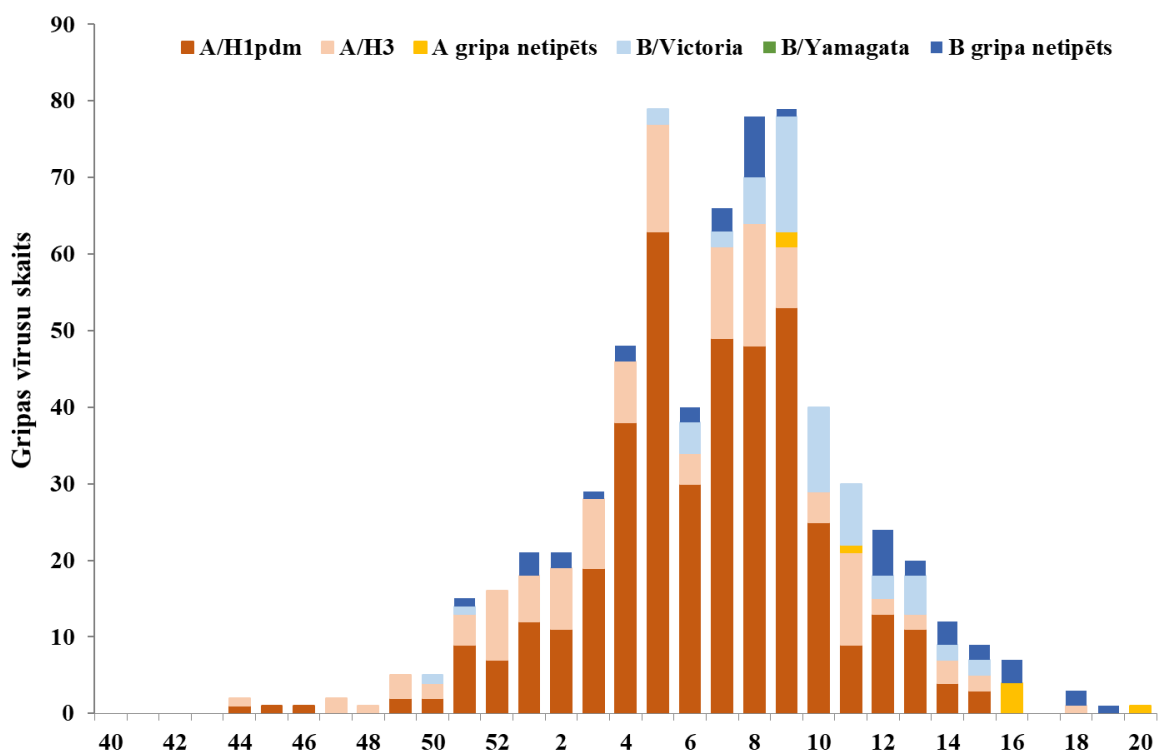
Gripas vīrusu tipēšana pēdējās četrās sezonās

2020. – 2021. gada sezonā (Covid-19 pandēmijas sākums) izmeklētajos klīniskajos paraugos (1 804) nebija noteikts neviens gripas vīruss. Nākamajā 2021. – 2022. gada sezonā no noteiktajiem 147 gripas vīrusiem 145 bija *A tipa* gripas vīrusi, dominēja *A/H3* vīruss. Savukārt 2022. – 2023.gada sezonā no 528 *A tipa* gripas vīrusiem, kuriem noteikts apakštips, 47,3 % bija *AH1pdm* un 51,1% – *AH3*.

Sezona	2020.-2021.	2021.-2022.	2022.-2023.	2023.-2024.
<i>A (H1)pdm</i>	0	0	250	411
<i>A (H3)</i>	0	100	278	133
<i>A (netipēti)</i>	0	45	312	8
<i>B /Victoria</i>	0	1	89	62
<i>B /Yamagata</i>	0	0	0	0
<i>B (līnija nav noteikta)</i>	0	1	0	42
Kopā	0	147	929	656

2023. – 2024. gada sezonā, salīdzinot ar iepriekšējo sezonu, NMRL noteikto gripas vīrusu skaits bija zemāks: kopā noteikti 656 gripas vīrusi. No 432 *A tipa* gripas vīrusiem apakštips noteikts 544 (82,9%) vīrusiem: 411 (75,5%) *A/H1pdm* un 133 (24,5%) *A/H3*.

No 104 *B tipa* gripas vīrusiem 62 (59,6%) bija noteikta līnija – visi piederēja *B/Victoria* līnijai. Tuvojoties monitoringa sezonas beigām, no tipētajiem gripas vīrusiem palielinājās *B tipa* gripas vīrusu īpatsvars.

Bakteriālo patogēnu noteikšana

Aprakstāmajā sezonā vislielākais izmeklēto paraugu skaits bija *Mycoplasma pneumoniae* noteikšanai (1 076 paraugi) un no tiem pozitīvie paraugi (46) veidoja 4,3%.

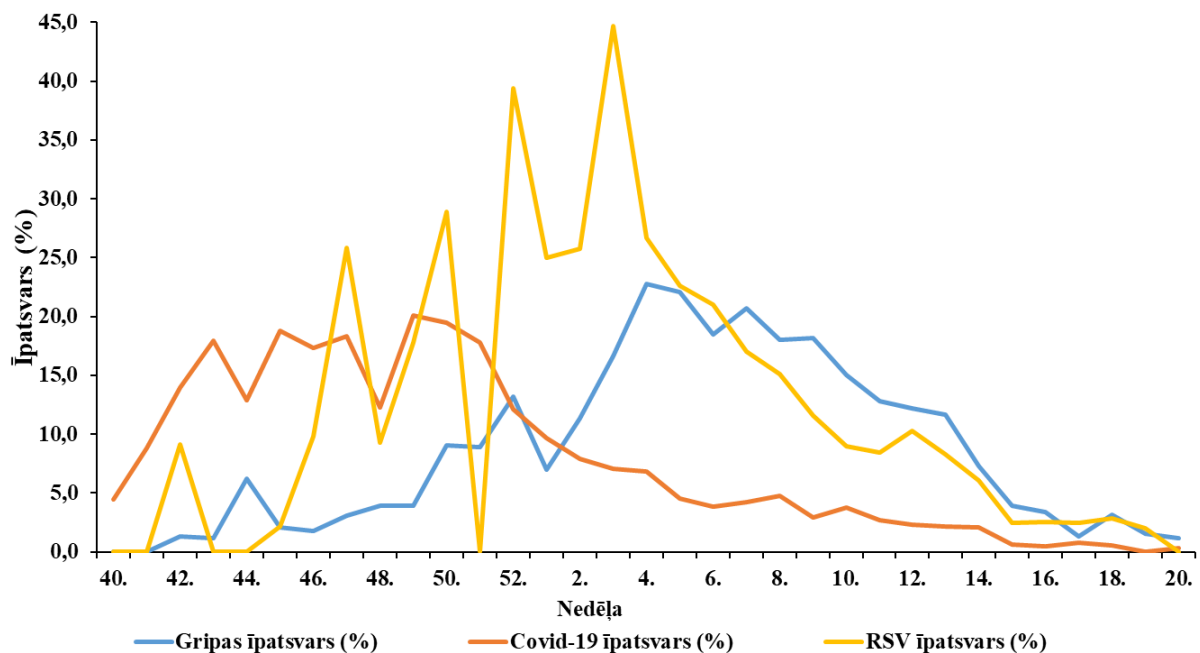
Monitoringa nedēļa	<i>Mycoplasma pneumoniae</i>			Izmeklēto paraugu skaits	<i>Streptococcus pneumoniae</i>		<i>Haemophilus influenzae</i>		<i>Chlamydia pneumoniae</i>		Kopējais pozitīvo paraugu skaits
	Izmeklēto paraugu skaits	t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)		t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)	t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)	t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)	
40.	13	1	7,7	13	4	30,8	3	23,1	0	0,0	8
41.	22	0	0,0	22	4	18,2	2	9,1	0	0,0	6
42.	14	0	0,0	14	3	21,4	3	21,4	0	0,0	6
43.	23	1	4,3	23	3	13,0	4	17,4	0	0,0	8
44.	20	2	10,0	20	2	10,0	4	20,0	0	0,0	8
45.	14	0	0,0	14	0	0,0	3	21,4	0	0,0	3
46.	23	2	8,7	23	3	13,0	5	21,7	0	0,0	10
47.	20	1	5,0	23	1	4,3	4	17,4	0	0,0	6
48.	30	1	3,3	23	10	43,5	6	26,1	0	0,0	17
49.	31	2	6,5	31	17	54,8	14	45,2	0	0,0	33
50.	38	1	2,6	38	14	36,8	6	15,8	0	0,0	21
51.	23	1	4,3	23	0	0,0	5	21,7	0	0,0	6
52.	17	1	5,9	17	7	41,2	3	17,6	0	0,0	11
01.	17	2	11,8	17	2	11,8	1	5,9	0	0,0	5
02.	35	3	8,6	35	14	40,0	14	40,0	0	0,0	31
03.	36	0	0,0	36	6	16,7	6	16,7	0	0,0	12
04.	27	1	3,7	27	7	25,9	5	18,5	0	0,0	13
05.	34	0	0,0	34	11	32,4	10	29,4	0	0,0	21
06.	46	2	4,3	46	18	39,1	11	23,9	0	0,0	31
07.	39	3	7,7	32	5	15,6	4	12,5	0	0,0	12

Monitoringa nedēļa	<i>Mycoplasma pneumoniae</i>			Izmeklēto paraugu skaits	<i>Streptococcus pneumoniae</i>		<i>Haemophilus influenzae</i>		<i>Chlamydia pneumoniae</i>		Kopējais pozitīvo paraugu skaits
	Izmeklēto paraugu skaits	t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)		t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)	t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)	t.sk. pozitīvi	pozitīvo īpatsvars (%)	
08.	49	4	8,2	32	9	28,1	5	15,6	0	0,0	18
09.	51	4	7,8	35	4	11,4	6	17,1	0	0,0	14
10.	45	3	6,7	29	8	27,6	6	20,7	0	0,0	17
11.	53	1	1,9	34	8	23,5	7	20,6	0	0,0	16
12.	56	2	3,6	44	7	15,9	6	13,6	0	0,0	15
13.	41	1	2,4	27	4	14,8	6	22,2	0	0,0	11
14.	43	1	2,3	30	9	30,0	5	16,7	0	0,0	15
15.	48	1	2,1	31	9	29,0	12	38,7	0	0,0	22
16.	34	1	2,9	24	5	20,8	4	16,7	0	0,0	10
17.	22	0	0,0	22	8	36,4	0	0,0	0	0,0	8
18.	21	0	0,0	21	5	23,8	4	19,0	0	0,0	9
19.	44	2	4,5	27	14	51,9	11	40,7	0	0,0	27
20.	47	2	4,3	29	14	48,3	9	31,0	0	0,0	25
Kopā	1 076	46	4,3	896	235	26,2	194	21,7	0	0,0	475

Stacionāro ārstniecības iestāžu dati

Monitoringā iesaistītajās (10) slimnīcās tika analizēti dati par SARI pacientiem, apvienojot gripas, Covid-19 un RSV infekcijas uzraudzību. Uz gripu stacionāros kopā tika testēti 13 346 paraugi, no tiem 1 648 (12,3%) noteikti gripas vīrusi, uz Covid-19 tika testēti 19 774 paraugi, no tiem 1 656 (8,4%) bija pozitīvi, savukārt uz RSV tika testēti 3 630 paraugi, no tiem 503 (13,9%) bija pozitīvi.

No sezonas sākuma līdz decembra beigām slimnīcās vairāk pozitīvo testu bija izmeklētajos paraugos Covid-19 noteikšanai, sasniedzot maksimālo rādītāju 49. nedēļā (20,1%). No novembra vidus līdz janvāra vidum bija ievērojami lielāks bijis RSV pozitīvo testu īpatsvars, sasniedzot maksimālo rādītāju 3. nedēļā (44,7%). Gripas pozitīvo testu īpatsvars strauji pieauga no janvāra sākuma, sasniedzot augstāko rādītāju 4. nedēļā (22,8%) un vēlāk pakāpeniski samazinājās.

Gripas izraisītie nāves gadījumi un kopējā mirstība

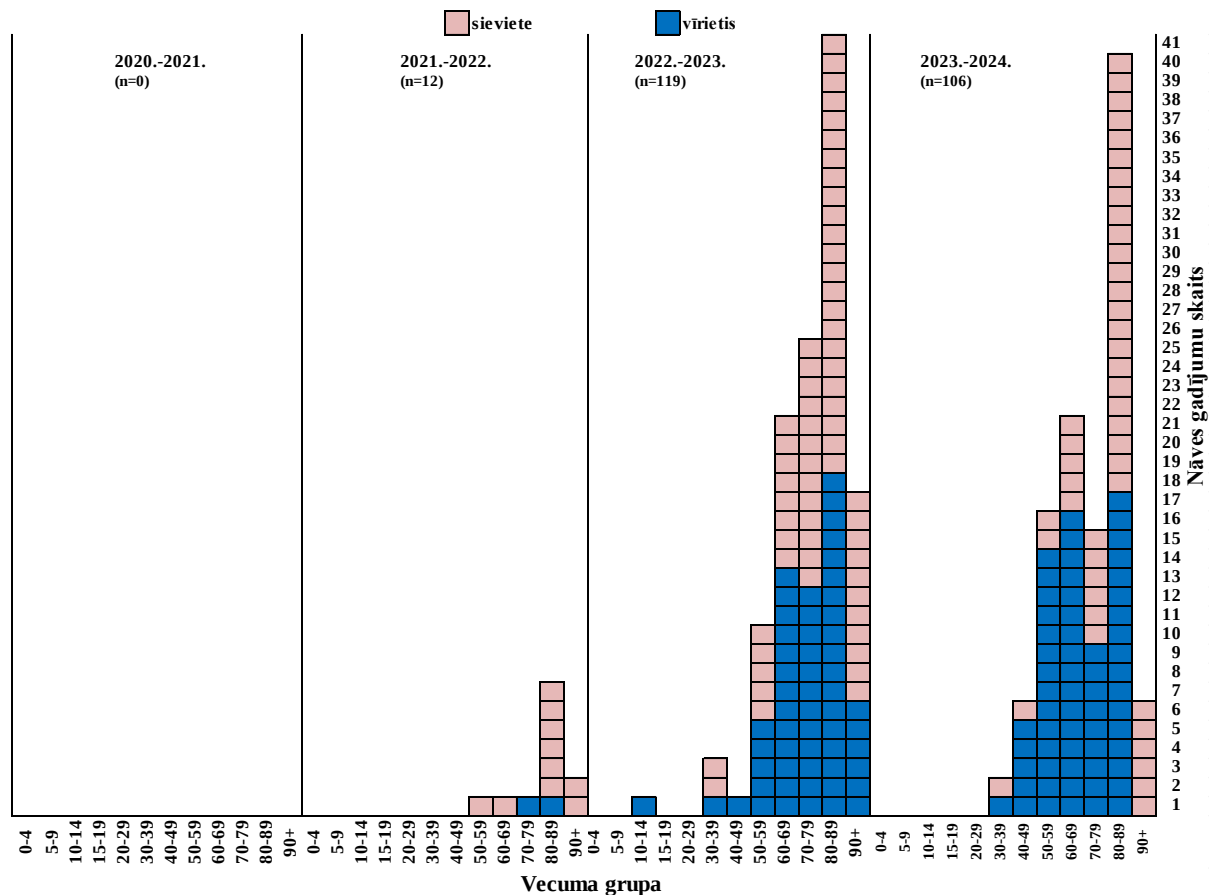
Aprakstāmajā sezonā Slimību profilakses un kontroles centrs (turpmāk-Centrs) no ārstniecības personām saņēmis 83 paziņojumus par nāves gadījumiem pacientiem, kuriem laboratoriski apstiprināta *A* vai *B* tipa gripa. Dati par mirušajiem papildināti no Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes, kur *Medicīnas apliecībā par nāves cēloni* diagnoze gripa (SSK kods J09–J11) kā viens no nāves cēloņiem bija norādīta vēl 23 mirušajiem.

Informācija apkopota kopā par 106 nāves gadījumiem pacientiem ar apstiprinātu gripas infekciju. Diagnoze *gripa* kā pamatcēlonis *Medicīnas apliecībā par nāves cēloni* bija norādīta 72 gadījumos un 34 gadījumos gripa norādīta kā viens no cēloņiem vai citiem nozīmīgiem stāvokļiem, kas veicinājuši nāves iestāšanos. No 106 mirušajiem 62 (58,5%) bija vīrieši un 44 (41,5%) sievietes. Mirušie pacienti bija vecumā no 34 līdz 95 gadiem. Lielākais īpatsvars mirušo vidū bija pacienti vecumā virs 70 gadiem – 61 jeb 57,5%. Iepriekšēja 2022. – 2023.gada sezonā mirušo vecumā virs 70 gadiem īpatsvars bija augstāks – 83 jeb 69,7%. 2021. – 2022. gada sezonā vecumā virs 70 gadiem bija miruši desmit jeb 83,3%. 2020. – 2021. gadā gripas izplatība Latvijā netika reģistrēta un ziņojumi par nāves gadījumiem saistībā ar gripas infekciju netika saņemti.

Gandrīz visiem mirušajiem bija viena vai vairākas hroniskas saslimšanas. Visbiežāk noteiktas hroniskas sirds un asinsrites saslimšanas, kā arī elpceļu slimības, cukura diabēts, nieru un aknu saslimšanas, onkoloģiskās saslimšanas un nervu sistēmas slimības.

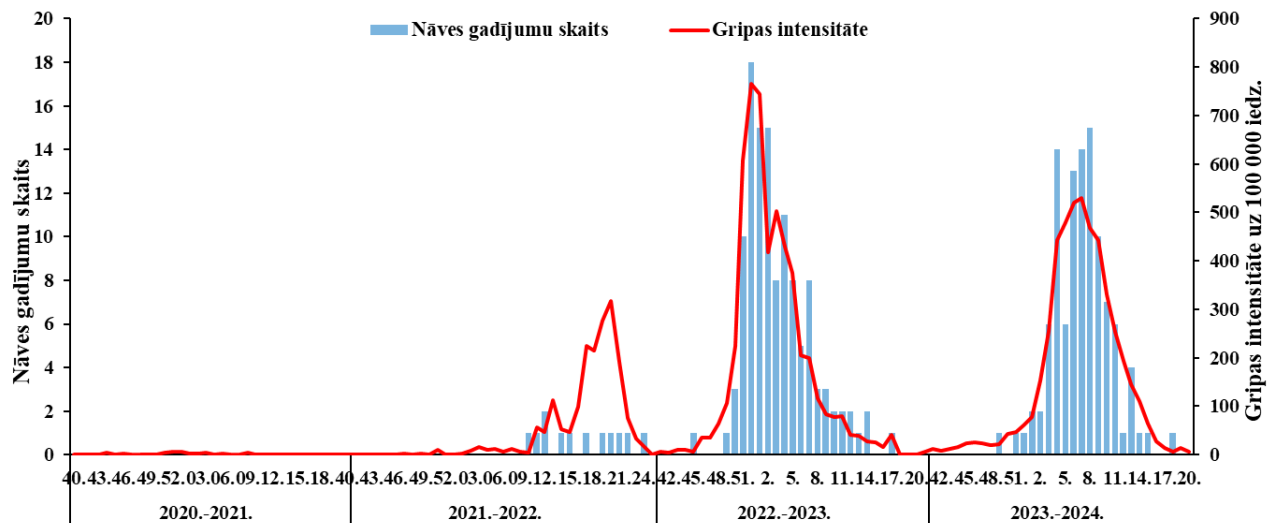
No 2023. – 2024. gada sezonā reģistrētajiem 106 nāves gadījumiem 79 mirušie nebija vakcinēti, 25 mirušo pacientu vakcinācijas statuss pret gripu nav zināms un divi ir bijuši vakcinēti. Nevakcinēto mirušo pacientu vidū 58 jeb 73,4% bija personas vecumā virs 60 gadiem. Mirušie vakcinētie pacienti bija vecumā 50 – 59 un 80 – 89 gadi, abiem bija vismaz divas blakusslimības (aterosklerotiska kardiopātija, hroniska nieru slimība, osteomielīts, neprecizēta sepse, I tipa cukura diabēts).

Gripas izraisītie nāves gadījumi monitoringa sezonas laikā dzimuma sadalījumā

Nāves gadījumu skaits pa nedēļām

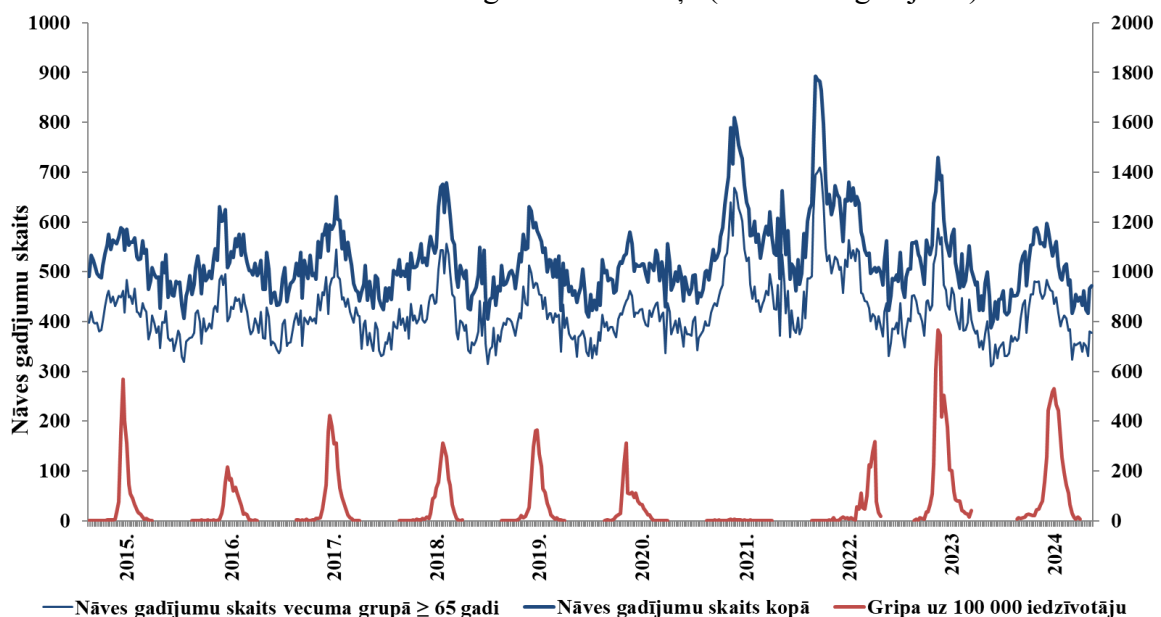
Lielākais nāves gadījumu skaits aprakstāmajā sezonā reģistrēts laika periodā no 2024. gada 4. līdz 9. nedēļai, kad Latvijā tika reģistrēta visaugstākā gripas intensitāte – kopā šajā laika periodā reģistrēti 72 nāves gadījumi jeb 67,9% no kopējā letālo gadījumu skaita visas sezonas laikā.

Kopējās mirstības rādītāji Latvijā no 2014. gada oktobra līdz 2024. gada jūnijam³

Centra Veselības statistikas nodaļas dati par kopējo nāves gadījumu skaitu (izņemot ārējo cēloņu izraisītos nāves gadījumus) no 2014. gada 40. nedēļas līdz 2024. gada 26. nedēļai rāda, ka katru sezonu gripas epidēmijas laikā tiek novēroti visaugstākie iknedēļas kopējās mirstības rādītāji. Kopējās mirstības svārstības sakrīt ar mirstības svārstībām vecuma grupā ≥ 65 gadi.

Iepriekšējās sezonās kopējās mirstības rādītājus ir ietekmējusi Covid-19 pandēmija. 2000.–2021. gada sezonā gripas epidēmiskā izplatība valstī netika novērota, taču kopējā mirstība bijusi visaugstākā. Kopējās mirstības pieaugums tika novērots no 2020. gada rudens mēnešiem līdz 2022. gada sezonas beigām, kas sakrita ar Covid-19 pacēluma periodiem. Samazinoties Covid-19 infekcijas izplatībai, novērojams kopējās mirstības samazinājums. Aprakstāmajā 2023.–2024. gada sezonā vislielākais mirušo skaits reģistrēts 3. nedēļā (597 nāves gadījumi).

³ <https://www.spkc.gov.lv/lv/statistika-un-petijumi/statistika/veselibas-aprupes-statistika1>

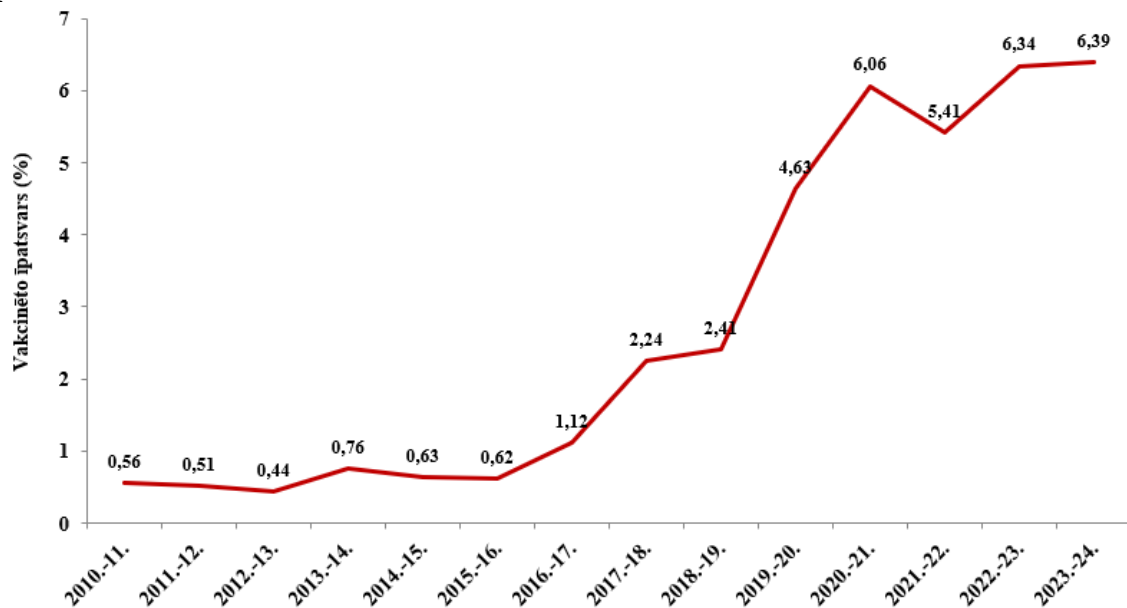
Vakcinācija pret sezonālo gripu

Saskaņā ar Ministru kabineta 2000. gada 26. septembra noteikumiem Nr. 330 “Vakcinācijas noteikumi” 2023. – 2024. gada gripas epidēmiskajā sezonā vakcināciju pret gripu valsts apmaksā šādām iedzīvotāju grupām:

- personas vecumā no 65 gadiem;
- bērni vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem (ieskaitot);
- bērni vecumā no 24 mēnešiem līdz 17 gadiem (ieskaitot) un pieaugušie, kuri pieder pie šādām veselības riska grupām:
 - personas ar hroniskām plaušu slimībām;
 - personas ar hroniskām kardiovaskulārām slimībām;
 - personas ar hroniskām vielmaiņas slimībām;
 - personas ar hroniskām nieru slimībām;
 - personas ar imūndeficītu;
 - personas, kuras saņem imūnsupresīvu terapiju;
- bērni vecumā no 24 mēnešiem līdz 17 gadiem (ieskaitot), kuri ilgstoši saņem terapiju ar *Acidum acetylsalicylicum* (aspirīns);
- pieaugušie ar psihiskām slimībām;
- grūtnieces;
- ārstniecības personas un ārstniecības atbalsta personas, kuras, pildot darba pienākumus, ir tuvā kontaktā ar pacientiem;
- ilgstošas sociālās aprūpes centru (turpmāk – SAC) darbinieki, kuri, pildot darba pienākumus, ir tuvā kontaktā ar klientiem;
- ilgstošas SAC klienti.

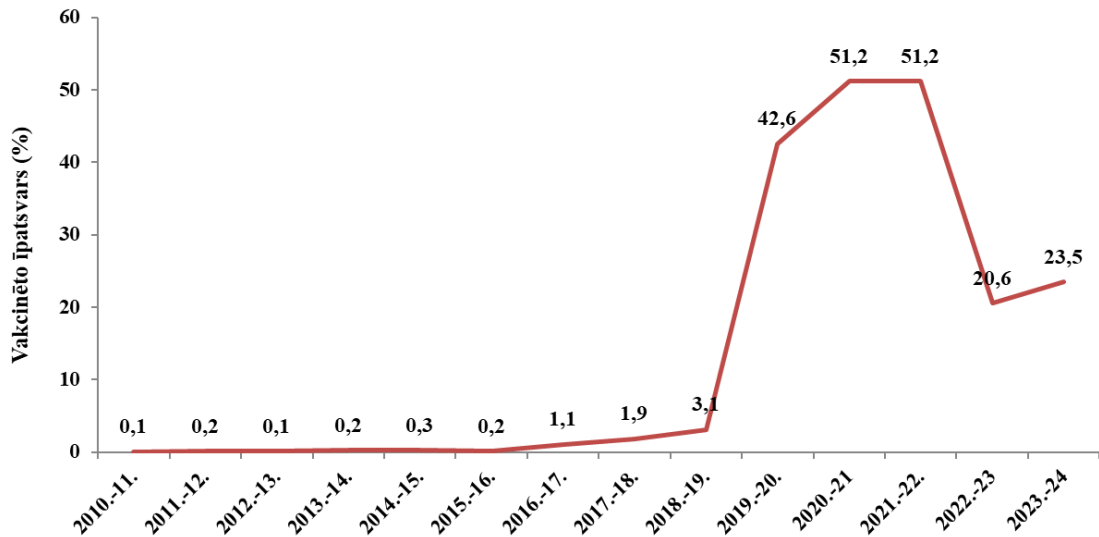
Imunizācijas līmenis Latvijas iedzīvotāju populācijā

Saskaņā ar Centra datiem vidējais imunizācijas līmenis ar valsts apmaksātām vakcīnām 2023. – 2024. gada sezonā – 6,39% no visas Latvijas iedzīvotāju populācijas. Vakcinēto iedzīvotāju īpatsvars pret sezonālo gripu ar valsts apmaksāto vakcīnu, salīdzinot ar iepriekšējo sezonu (6,34%), palicis nemainīgs (pieaugums par 0,05%). Aprakstāmajā gripas epidēmiskajā sezonā tika vakcinēti 119 558 iedzīvotāji: bērni līdz divu gadu vecumam – 5 992, grūtnieces – 1 811, SAC iemītnieki – 6 548, SAC darbinieki – 617, ārstniecības iestāžu darbinieki un ārstniecības iestāžu atbalsta personāls – 6 649, personas vecumā no 65 gadiem – 63 428, kā arī citas riska grupas – 34 513.

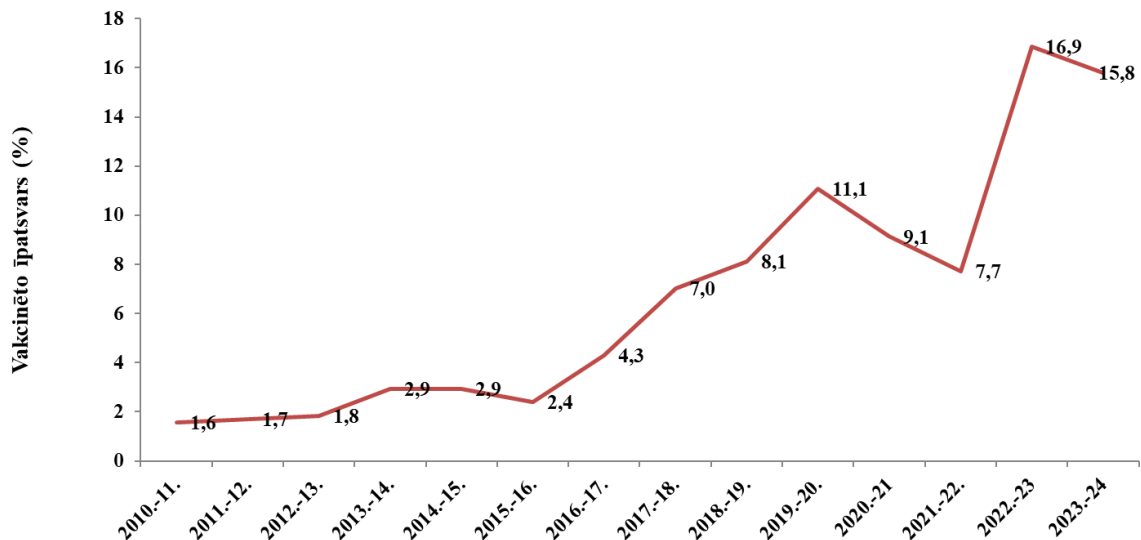
Bērnu vakcinācija pret gripu vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem

Vakcinēto bērnu īpatsvars vecumā no 6 līdz 23 mēnešiem salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu nedaudz palielinājās (par 2,9%). Kopā šajā vecuma grupā vakcinēti 23,5% bērnu.

Senioru vakcinācija pret gripu vecumā no 65 gadiem

Vakcinēto senioru īpatsvars vecuma grupā no 65 gadiem 2023. – 2024. gada sezonā salīdzinājumā ar iepriekšējo sezonu bijis nedaudz zemāks (par 1,1%) – vakcinēti 15,8% no iedzīvotāju skaita šajā vecuma grupā.

Grūtnieču vakcinācija

No 2019. gada grūtnieces saņem 100% valsts apmaksātu vakcīnu pret gripu. Pret sezonālo gripu vakcinēto grūtnieču skaits pakāpeniski samazinās: 2019. – 2020. gada sezonā bija vakcinētas 5 156 grūtnieces, 2020. – 2021. gada sezonā 4 940 grūtnieces, 2021. – 2022. gada sezonā 3 067 grūtnieces, 2022. – 2023. gada sezonā 1 958 grūtnieces, savukārt 2023. – 2024. gada sezonā vakcinētas 1 811 grūtnieces.

Sezonālās pretgripas vakcinācijas ietekme

Sezonālās pretgripas vakcinācijas aptvere Latvijā senioru vidū (65 gadi un vairāk) 2023. – 2024. gada epidēmiskajā sezonā ir 16%.⁴ Salīdzinājumam pretgripas vakcinācijas aptvere personām vecumā no 65 gadiem dažādās ES/EEZ valstīs svārstās no 12% līdz 78%.

Aprakstāmajā sezonā 93% no senioriem (435 no 467 personām), kuri ārstējās slimnīcās ar pamatdiagnozi “gripa”, nebija saņēmuši sezonālo vakcināciju pret gripas infekciju. Stacionēšanas risks sezonālas gripas dēļ ir bijis 2,6 reizes augstāks senioriem, kuri nebija saņēmuši sezonālo vakcīnu pret gripu, salīdzinot ar tiem, kas bija vakcināti.

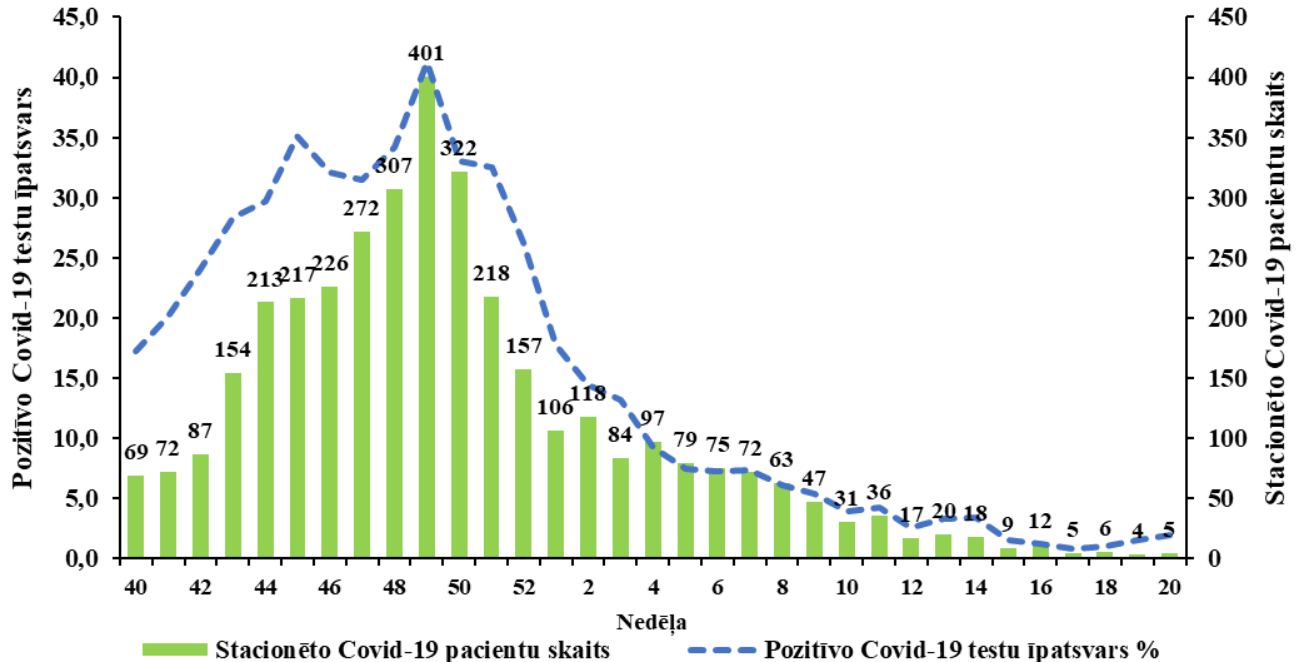
2023. – 2024. gada epidēmiskajā sezonā 93% no senioriem (38 no 41 personas), kuri ir miruši no gripas, nebija saņēmuši sezonālo vakcināciju pret gripu.⁵ Nāves risks no sezonālas gripas ir bijis 2,5 reizes augstāks senioriem, kuri nebija saņēmuši sezonālo vakcīnu pret gripu.

Covid-19 infekcijas dati

Stacionēto pacientu skaits un pozitīvo Covid-19 testu īpatsvars

2023. – 2024. gada sezonas laikā slimnīcās, laboratorijās un ģimenes ārstu praksēs (Nacionālā veselības dienesta dati) tika veikti 22 699 testi, no tiem 3 667 (16,2%) gadījumos apstiprināta Covid-19 infekcija. Pozitīvo testu īpatsvara pieaugums sezonas laikā sakrīt ar stacionēto Covid-19 pacientu pieaugumu slimnīcās.

Pamatojoties uz Stacionāro ārstniecības iestāžu resursu informācijas sistēmas (SAIRIS) datiem, kopā sezonas laikā stacionārās ārstniecības iestādēs uzņemti 3 619 pacienti ar diagnozi “Covid-19 infekcija”.

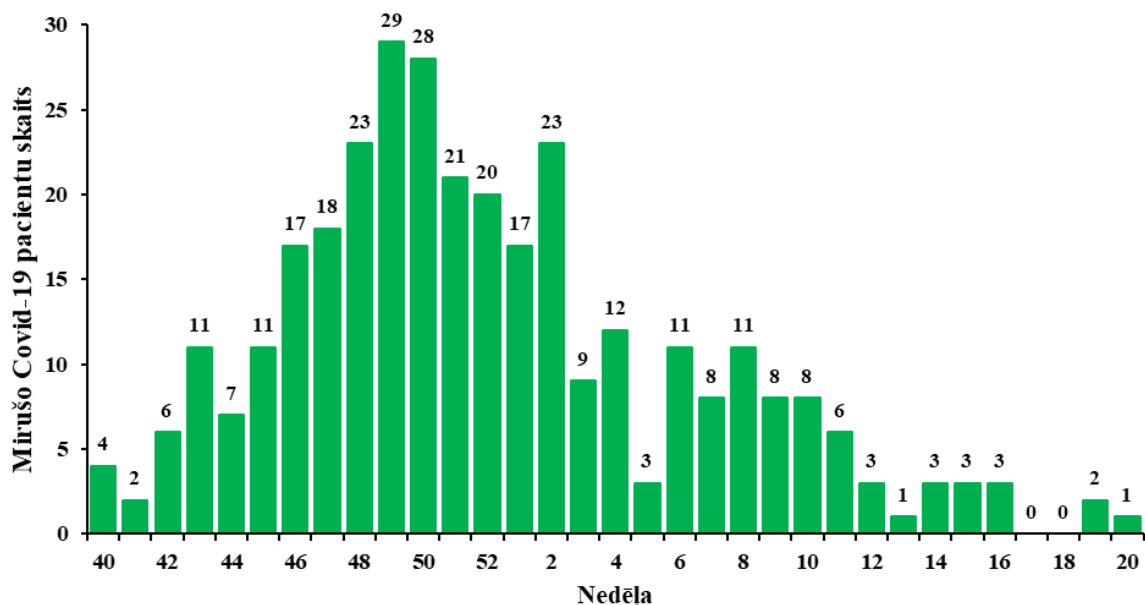

⁴ E-veselībā ievadītie vakcinācijas fakti no Nozares statistikas informācijas sistēmas (NSIS) par periodu no 2023. gada septembra līdz 2024. gada maijam

⁵ Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes dati no 2023. gada septembra līdz 2024. gada maijam

Mirušo Covid-19 pacientu skaits pa nedēļām

Pēc visu stacionāro aprūpes iestāžu operatīvajiem datiem 2023. – 2024. gada sezonas gripas monitoringa laikā kopā stacionāros reģistrēti 329 nāves gadījumi Covid-19 pacientiem. Vislielākais mirušo skaits reģistrēts Covid-19 saslimstības pacēluma laikā – 2023. gada novembrī un decembrī.

Sezonālā vakcinācija pret Covid-19 un vakcinācijas ietekme

Latvijā 2023. – 2024. gada epidēmiskajā sezonā sezonālās vakcinācijas aptvere pret Covid-19 senioru vidū (65 gadi un vairāk) bija 5%⁶ Salīdzinājumam, sezonālās vakcinācijas aptvere pret Covid-19 infekciju personām vecumā no 65 gadiem dažādās ES/EEZ valstīs svārstījās no 0,02 līdz 66,1% (mediāna – 14%).

Aprakstāmajā sezonā 99% no senioriem (1 507 no 1 523), kuri ārstējās slimnīcās ar pamatdiagnozi Covid-19, nebija saņēmuši sezonālo vakcīnu pret Covid-19 infekciju. Stacionēšanas risks Covid-19 dēļ ir bijis 4,9 reizes augstāks senioriem, kuri nebija veikuši sezonālo vakcināciju pret Covid-19, salīdzinot ar tiem, kas bija vakcināti.

2023. – 2024. gada epidēmiskajā sezonā 98% (193 no 197) no senioriem, kuri ir miruši no Covid-19, nebija saņēmuši sezonālo vakcināciju pret Covid-19 infekciju.⁷ Nāves iznākuma risks Covid-19 infekcijas gadījumā ir bijis 2,5 reizes augstāks senioriem, kuri nebija veikuši sezonālo vakcināciju pret Covid-19.

Sezonas raksturojums PVO Eiropas reģionā un Ziemeļu puslodē 2023. – 2024. gada gripas sezonas raksturojums PVO Eiropas reģionā⁸

Sezonālās gripas aktivitātes epidēmiskais sliekšnis - 10% pozitīvo paraugu īpatsvars uzraudzības tīkla kontrolparaugos, pirmo reizi tika pārsniegts 2023. gada 50. nedēļā, kas ir nedaudz vēlāk nekā iepriekšējā sezonā – 2022. gada 45. nedēļā. Gripas aktivitāte īslaicīgi sasniedza maksimumu 1. nedēļā un pēc tam atkal 5. nedēļā, pēc tam sāka samazināties, līdz 11.

⁶ E – veselībā ievadītie vakcinācijas fakti no Nozares statistikas informācijas sistēmas (NSIS) par periodu no 2023. gada septembra līdz 2024. gada maijam

⁷ Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes dati no 2023. gada septembra līdz 2024. gada maijam

⁸ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/influenza-virus-characterization-summary-europe-may-2024>

nedēļā tā nokritās zem 10% sliekšņa. No 2023.gada 13. nedēļas gripas aktivitāte PVO Eiropas reģiona valstīs⁹ saglabājās zema.

Gripas uzraudzības tīkla iestāžu dati rāda, ka sezonā galvenokārt izplatījās *A tipa* gripas vīrusi, vairāk noteikti *A/H1N1* (79%) un mazāk *A/H3N2* vīrusi (21%). Sākot ar 2023. gada 8. nedēļu, pakāpeniski palielinājās *B tipa* gripas vīrusa izplatība, no 13. nedēļas kļūstot par dominējošo, lai gan kopējais gripas noteikto gripas gadījumu skaits bija zems.

2023. – 2024. gada sezonā *A tipa* gripas īpatsvars bez noteikta apakštipa uzraudzības tīkla iestādēs bijis ap 15% no kopējā noteikto *A tipa* gripas gadījumu skaita, pagājušā sezonā tie bija 18%. Savukārt ārpus gripas uzraudzības tīkla iestādēs *A tipa* gripas vīrusu īpatsvars bez noteiktā apakštipa veidoja 76% no kopējā sezonā *A tipa* gripas gadījumu skaita, iepriekšējā sezonā tie bija 52%.

A un *B tipa* gripas vīrusu relatīvais biežums joprojām uzrāda *A tipa* gripas īpatsvaru – 95%, 2022. – 2023. gada sezonā *A tipa* gripa bija 69%. 2023. – 2024. gada sezonas noslēgumā Eiropas reģionā *B tipa* gripa tika atklāta 5% un tikai dažās valstīs novērots *B tipa* gripas pārsvars. Šajā sezonā ir mainīties arī *A tipa* gripas apakštipu relatīvais biežums, *A/H1N1* vīrusiem pieaugot no 61% (iepriekšējā sezonā) līdz 73%. Savukārt no cirkulējošajiem *A tipa* vīrusiem 73% bija *A/H1N1* un 27% *A/H3N2*, salīdzinājumam – iepriekšējā sezonā *A/H1N1* bija 61% un *A/H3N2* – 39%.

Pasaules Veselības organizācija uzsver, ka vakcinācija joprojām ir efektīvākais gripas profilakses līdzeklis. Palielinoties gripas vīrusa cirkulācijai, ārstiem jāapsver iespēja agrīnai pretvīrusu ārstēšanai pacientiem no riska grupām saskaņā ar vietējiem ieteikumiem, lai novērstu smagus iznākumus. Līdz šim analizētie gripas vīrusi joprojām ir jutīgi pret neiraminidāzes inhibitoriem un baloksavira marboksilu.

Gripas uzraudzības tīklā un ārpus gripas uzraudzības tīklā noteikto *A* un *B tipa* gripas vīrusu tipēšana

Vīrusa tips un apakštips	2022. – 2023. gada sezona (35. – 22. nedēļa)				2023. – 2024. gada sezona (35. – 22. nedēļa)			
	Gripas uzraudzības tīkla iestādes	Ārpus gripas uzraudzības tīkla iestādes	Skaits	%*	Gripas uzraudzības tīkla iestādes	Ārpus gripas uzraudzības tīkla iestādes	Skaits	%*
<i>A tipa</i> gripas vīrusi	10 563	124 649	135 212	69	13 293	152 339	165 632	95
<i>A(H1N1)pdm09</i>	3 131	19 816	22 947	61	8 846	24 570	33 416	73
<i>A(H3N2)</i>	4 310	10 427	14 737	39	2 369	9 724	12 093	27
<i>A netipēts</i>	3 122	94 406	97 528	-	2 078	118 045	120 123	-
<i>B tipa</i> gripas vīrusi	6 527	55 300	61 827	31	1 416	7 913	9 329	5
<i>B/Victoria</i> līnija	1 682	3 233	4 915	100	782	1 548	2 330	100
<i>B/Yamagata</i> līnija	0	0	0	-	0	0	0	-
Līnija nav noteikta	4 845	52 067	56 912	-	634	6 365	6 999	-
Noteikti kopā	17 090	179 949	197 039	-	14 709	160 252	174 961	-
Testēti kopā	91 929	1 814 474	1 906 403	-	96 271	1 705 173	1 801 444	-

**A* un *B tipa* vīrusiem saucējs ir kopējais noteikto gripas vīrusu skaits; *A tipa* vīrusu apakštipiem saucējs ir kopējais tipēto *A tipa* gripas vīrusu skaits; *B tipa* gripas vīrusu celmiem saucējs ir kopējais raksturoto *B tipa* gripas vīrusu skaits.

⁹ <https://www.who.int/countries>

Gripas vīrusu ģenētiskais raksturojums¹⁰

Kopumā 2023. – 2024. gada sezonas laikā (no 2023. gada 35. nedēļas līdz 2024. gada 22. nedēļai) tika atklāti un ģenētiski raksturoti 5 910 vīrusi:

- 3 868 *A/H1N1* vīrusi, no tiem:
 - Visi raksturotie piederēja apakšgrupai 6B.1A.5a.2, ko pārstāv:
 - 2662 (69%) *A/Sidneja/5/2021* (5.a.2.a),
 - 1155 (30%) *A/Victoria/2570/2019* (5.a.2a.1),
 - 44 (1%) *A/Wisconsin/67/2022* (5.a.2a.1),
 - Divi (<1%) vīrusi netika klasificēti,
 - Pieci (<1%) tika iedalīti kategorijā “Sarakstā neiekļauta apakšgrupa”;
- 1 538 *A/H3N2* vīrusi, no tiem
 - Visi raksturotie piederēja apakšgrupai 3C.2a1b.2a.2, ko pārstāv:
 - 1 493 (97%) *A/Thailand/8/2022* (2a.3a.1),
 - 30 (2%) *A/Darwin/9/2021* (2a),
 - 11 (0,7%) *A/Finland/402/2023* (2a.3a),
 - 1 (<1%) *A/Sydney/732/2022* (2a.3b),
 - Viens (<1%) vīruss netika klasificēts,
 - Divi (<1%) tika iedalīti kategorijā “Sarakstā neiekļauta apakšgrupa”;
- 504 *B/Victoria* līnijas vīrusi, no tiem
 - Visi raksturotie piederēja apakšgrupai V1A.3a.2, ko pārstāv:
 - 368 (73%) *B/Catalonia/2279261NS/2023* (C.5.1),
 - 95 (19%) *B/Connecticut/01/2021* (C.5),
 - 38 (7,5%) *B/Austria/1359417/2021* (C),
 - 3 (<1%) *B/Moldova/2030521/2023* (subclade C.3).

Gripas vīrusu pārbaude uz jutību pret pretvīrusu līdzekļiem¹¹

2023. – 2024. gada epidēmiskajā sezonā, salīdzinot ar 2022. – 2023. gada sezonu, palielinājās gripas vīrusu skaits ar rezistenci pret oseltamiviru.

Kopš 2023. gada 40. nedēļas uz jutību pret oseltamivīru genotipiski un/vai fenotipiski tika pārbaudīti 4 379 vīrusi (2 852 *A(H1N1)pdm09*, 1 209 *A(H3)* un 318 *B tipa* vīrusi), uz jutību pret zanamivīru pārbaudīti 4 263 vīrusi (2 768 *A(H1N1)pdm09*, 1 177 *A(H3)* un 318 *B tipa* vīrusi). Tika ziņots par 34 (1%) *A(H1N1)pdm09* gripas vīrusiem un vienu (0,3%) *B/Victoria* gripas vīrusu ar samazinātu jutību pret oseltamivīru, kas ir vairāk nekā iepriekšējā 2022. – 2023. gada sezonā, kad rezistence pret oseltamivīru bija noteikta pieciem *A(H1N1)pdm09*, vienam *A(H3N2)* un vienam *B/Victoria* vīrusam. Tika ziņots par diviem *A(H1N1)pdm09* (0,07%) vīrusiem un vienu *B/Victoria* vīrusu (0,3%) ar samazinātu jutību pret zanamivīru.

Genotipiski tika identificēti pieci *A(H1N1)pdm09* vīrusi, kuriem ir mutācija H275Y neiraminidāzes gēnā (NA), kas saistīta ar ievērojami samazinātu jutību pret oseltamivīru. Tika konstatēts viens *A(H1N1)pdm09* vīruss, kas pārnēsā mutāciju I223T, bet 26 vīrusi satur I223T un S247N gēnu mutāciju kombināciju, kas saistīts ar samazinātu jutību pret oseltamivīru.

Uz jutību pret M2 blokatoriem tika pārbaudīti 1 420 vīrusi (1 051 *A(H1N1)pdm09*, 327 *A(H3)* un 42 *B tipa* vīrusi). Visiem izmeklētajiem (1 420) vīrusiem tika pierādīta samazināta jutība pret M2 blokatoriem.

Šajā periodā genotipiski tika novērtēta jutība pret baloksavira marboksilu 3 006 gripas vīrusiem (1 991 *A(H1N1)pdm09*, 891 *A(H3)* un 124 *B tipa* vīrusi). Diviem (0,1%) *A(H1N1)pdm09* un diviem (0,2%) *A(H3)* vīrusiem noteikta samazināta jutība pret baloksavira marboksilu.

¹⁰ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/influenza-virus-characterization-summary-europe-may-2024>

¹¹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/seasonal-influenza-annual-epidemiological-report-20232024>

Vīrusa tips un apakštips	Rezistence pret pretvīrusu līdzekļiem					
	Oseltamivir		Zanamivir		Baloxavir marboxil	
	Testēti	t.sk. rezistenti	Testēti	t.sk. rezistenti	Testēti	t.sk. rezistenti
<i>A(H1N1)pdm09</i>	2 852	34 (1,2%)	2 768	2 (0,1%)	1 991	2 (0,1%)
<i>A(H3)</i>	1 209	0 (0%)	1 177	0 (0%)	891	2 (0,2%)
<i>B tipa</i>	318	1 (0,3%)	318	1 (0,3%)	124	0 (0%)

Vakcīnu sastāvs 2024. – 2025. gada sezonai Ziemeļu puslodē

2024. gada 23. februārī notikušajā PVO Konsultatīvajā sanāksmē tika apstiprināts vakcīnu sastāvs 2024. – 2025. gada sezonai Ziemeļu puslodē.

Vakcīnās, kuru ražošana tiek izmantotas olas, jābūt šādiem komponentiem:

- *A/Victoria/4897/2022 (H1N1)pdm09* - līdzīgs vīruss;
- *A/Thailand/8/2022 (H3N2)* - līdzīgs vīruss;
- *B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)* - līdzīgs vīruss

Vakcīnās, kas tiek ražotas izmantojot šūnas jeb rekombinantās vakcīnās jāiekļauj:

- *A/Wisconsin/67/2022 (H1N1)pdm09* - līdzīgs vīruss;
- *A/Massachusetts/18/2022 (H3N2)* - līdzīgs vīruss;
- *B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)*-līdzīgs vīruss

Četrvērtīgas vakcīnas (šūnu jeb rekombinantās vakcīnās vai vakcīnas, kuru ražošanā tiek izmantotas olas), 2024. – 2025. gada gripas sezonā iekļauj *B/Yamagata* līnijas komponentu:

- *B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata lineage)* - līdzīgs vīruss.

Pilns ziņojums par 2024. gada 23. februāra lēmumu ir publicēts PVO interneta vietnē¹².

Par jaunā koronavīrusa SARS-CoV-2 pandēmiju

2020. gada 30. janvārī, ievērojot Ārkārtas komitejas ieteikumus, PVO ģenerāldirektors bija paziņojis, ka SARS-CoV-2 uzliesmojums ir starptautisks sabiedrības veselības ārkārtas stāvoklis.

Aktuālā informācija par 2019-nCoV izplatību Pasaules Veselības organizācijas¹³ un Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – ECDC)¹⁴ interneta vietnēs.

Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra vadlīnijas Covid-19 uzraudzībai¹⁵

ECDC rekomendē pāriet no Covid-19 ārkārtas uzraudzības uz ilgtspējīgu uz mērķiem orientētu uzraudzību:

- Integrēta Covid-19, gripas un citu elpceļu patogēnu uzraudzība.
- Paplašināts kontrolpunktu pārklājums un pakalpojumu sniegšana, lai savāktu pietiekami daudz paraugu.
- Ziņošana par simptomātiskiem gadījumiem un laboratorisku testēšanu pacientiem ar Covid-19 simptomiem.
- Laboratoriski pārbaudīt, vēlams ar PQR (polimerāzes ķēdes reakciju), visus simptomātiskos gadījumus vai nodrošināt reprezentatīva pacientu skaita testēšanu.
- Reprezentatīva SARS-CoV-2 pozitīvo paraugu sekvenēšana.
- Vakcīnas efektivitātes uzraudzība, ja iespējams, iekļaujot uzraudzības sistēmā.
- Mirstības uzraudzība.
- Seroepidemioloģiskie pētījumi.

¹² <https://www.who.int/publications/m/item/recommended-composition-of-influenza-virus-vaccines-for-use-in-the-2024-2025-northern-hemisphere-influenza-season>

¹³ <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>

¹⁴ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19>

¹⁵ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/covid-19-surveillance-guidance>

Pasaules Veselības organizācijas 2024. gada 4. decembra vadlīnijas gripas un citu elpceļu vīrusu uzraudzībai¹⁶

PVO aktuālie norādījumi par gripas epidemioloģiskās uzraudzības standartiem, t.sk. apsvērumi gripas, SARS-CoV-2 un RSV integrētās uzraudzības uzlabošanai, aktualizējot šādas jomas:

- Apsvērumi RSV iekļaušanai integrētās elpceļu vīrusu uzraudzības sistēmā valstīs, kurās RSV ir prioritāte.
- Gadījumu definīcijas un prasības par izlases lielumu, lai sasniegtu galvenos mērķus integrētās gripas, SARS-CoV-2 un RSV uzraudzībai, pamatojoties uz pierādījumiem un valstu iespējām un prioritātēm.
- Uzraudzības kontrolpunktu izvēle, pamatojoties uz pacientu skaitu, kas nepieciešams, lai nodrošinātu pietiekama paraugu skaita savākšanu nedēļā gripas un SARS-CoV-2 uzraudzībai.
- Stratēģiskā pāreja uz gadījumu balstītu un pēc vecuma sadalītu datu ziņošanu PVO reģionālajam birojam un globālās ziņošanas platformā.

Materiālu sagatavoja: SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRA Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas epidemioloģe Karīna Venediktova un sabiedrības veselības analītiķe Raina Nikiforova, piedaloties Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas vecākai epidemioloģei Lindai Krauzei un vecākai ekspertei Marijai Ščerbai.

Izmantoti materiāli:

- Gripas un citu akūto augšējo elpceļu infekciju monitoringa iknedēļas dati,
- Pasaules Veselības organizācijas Eiropas reģionālā tīkla informācija erviss.org,
- Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra gripas uzraudzības tīkla materiāli EISN (*European Influenza surveillance network*) – <https://www.ecdc.europa.eu/en/seasonal-influenza/surveillance-and-disease-data/seasonal-overviews>,
- Pasaules Veselības organizācijas informācija - <https://www.who.int/teams/global-influenza-programme/vaccines/who-recommendations>,
- Centrālās statistikas pārvaldes dati - <https://www.csp.gov.lv/lv>,
- Nacionālās mikrobioloģijas references laboratorijas dati (SIA RAKUS „Latvijas Infektoloģijas centrs”),
- Slimību profilakses un kontroles centra Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāzes dati,
- Nacionālā veselības dienesta dati - <http://www.vmnvd.gov.lv/>

Materiāla pārpublicēšanas gadījumā atsauce uz Slimību profilakses un kontroles centru ir obligāta.

Sezonas iknedēļas Epidemioloģijas biļetens ir pieejams SPKC interneta vietnē: <http://www.spkc.gov.lv>

¹⁶ Implementing the integrated sentinel surveillance of influenza and other respiratory viruses of epidemic and pandemic potential by the Global Influenza Surveillance and Response System: standards and operational guidance, <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/379678/9789240101432-eng.pdf?sequence=1>